

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

FEBRUAR 2021

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

---

Objava na spletnem naslovu www.rtvlo.si/varuh: 11. marec 2021

Končna redakcija: 11. marec 2021

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za februar 2021

Natančnost v navajanju finančnih podatkov, premišljena izbira gostov za strokovno in tankočutno razpravo o spolnem nasilju ter skrb za takšno zvočno podobo radijskih in televizijskih programov, ki zagotavlja razumljivost, so bile tri februarske teme v ospredju varuhinjinih obravnav, o katerih je napisala tudi mnenje oz. priporočila.

Odzive so še naprej sprožale vsebine o epidemiji, bilo je tudi nekaj komentarjev na Emo oz. izbor slovenske pesmi za pesem Evrovizije, pod drobnogledom je bil tudi medij, ki so ga v veliki meri zasenčile digitalne platforme – Teletekst RTV Slovenija.

Ob obravnavi odziva glede TV- napovednikov za nadaljevanko Primeri inšpektorja Vrenka je v pravni pisarni preverila status Estetskih in etičnih meril RTV Slovenija, ki vsebujejo navodila glede predvajanja programskih vsebin, ki vključujejo prizore nasilja ali seksualnosti. Na podlagi pravnega mnenja bo predlagala posodobitev tega kodeksa.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Gost Odmevov o »ja pomeni ja«.....	4
Intervju s predsednikom države	6
Poslanska vprašanja in besedni spopad, drugič.....	7
Deset let od finančnega zloma Mariborske škofije, drugič.....	9
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	10
Studijska zasedba oddaje Panoptikum	10
Film tedna: nezadovoljni z izborom	13
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	14
Izbor popevke za Eurosong (angleščina in pravila).....	14
Kako sodelovati v igri Joker doma?.....	15
IV. SPLOŠNO	16
Same ponovitve!	16
Namesto potopisa prenos seje?	18
O napovednikih in otrocih.....	19
Pohvale.....	21
RADIO SLOVENIJA	22
I. VAL 202	22
O čem je govoril voditelj?	22
MMC	23
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	23
Teletekst: o neažurnosti in napakah	23
II. UPORABNIŠKE VSEBINE	23
Uporabniški komentarji	23
III. STORITVE	25
Aplikacija za pametne televizorje	25
PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI	26
I. TV CAPODISTRIA	26
Zakaj italijanski TV-program samo v italijanščini?	26
RTV SLOVENIJA	27
I. JEZIKOVNA KULTURA	27
Nepravilna uporaba veznika če	27
II. TEHNIČNE ZADEVE	29
Križanje govora in glasbe: analiza primerov	29

Ponovno težave pri predvajanju podnapisov	31
III. RTV–PRISPEVEK.....	32
Gluhi in oprostitev plačila RTV-prispevka	32
IV. SPLOŠNO.....	33
Delovanje programskih ustvarjalcev RTV zunaj službe.....	33
Covid-19: informiranje o javnem zdravju, februar	34
Mnenjski odzivi	36
PRILOGA	38
Zakaj italijanski TV-program samo v italijanščini?	38
STATISTIKA	40

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Gost Odmevov o »ja pomeni ja«

Varuhinja je prejela 11 odzivov po oddaji Odmevi, 3. februarja, v kateri je pravnik Miha Šepec v kontekstu razkritja spolnih zlorab na AGRFT pojasnjeval zdajšnji pravni okvir obravnave spolnega nasilja v Sloveniji in komentiral predloge za spremembo definicije posilstva.

Skupni imenovalec odzivov so bile navedbe, da je bila vsebina pogovora neustrezna, pomanjkljiva in enostranska, in sicer v delu, ko je gost polemiziral s predlagano redefinicijo posilstva (iz »ne pomeni ne« v »ja pomeni ja«), ne da bi predlog poznal in ne da bi bile občinstvu podrobneje predstavljene predlagane spremembe.

Primeri odzivov:

»Gost je s svojimi stališči večkrat relativiziral vprašanje spolnega nasilja, bolj od zaščite žrtve, ga je zanimalo pojasnjevanje zaščite storilcev kaznivih dejanj spolnega nasilja, spremembe kazenskoopravne zakonodaje po principu "ja pomeni ja", ki jo uvaja vse več držav EU in ki jo zagovarjajo organizacije, ki pri nas delajo z žrtvami posilstev, pa je relativiziral z besedami "Če bodo te spremembe sprejete, se bo celotna spolna igra v državi spremenila, predvsem za moške".

Gre za nesprejemljivo banaliziranje spolnega nasilja s strani gosta. Ob spoštovanju novinarske svobode, moram opozoriti tudi na spoštovanje kodeksa novinarske etike ter poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki narekujejo družbeno odgovorno predstavitev celovitih informacij o materiji.

V studiu ni bilo strokovnjakinje, ki bi celovito in nepristrano predstavila koncept "ja pomeni ja", voditeljica oddaje se ni s kritično distanco odzvala na očitno relativiziranje spolnega nasilja s strani gostujočega strokovnjaka. Gledalci smo tako lahko razumeli, da je spreminjanje kazenske zakonodaje v manj tolerantno do kaznivih dejanj spolnega nasilja nevarno in nezaželeno, pravzaprav za moške nadležno.

Tako sporočilo pa je v času, ko so žrtve spolnega nasilja prvič v zgodovini naše države zbrale pogum in se uprle tovrstnim praksam, predvsem s strani moških, nesprejemljivo.

Prosim, opozorite odgovorne na to, pomagajte novinarskemu kolektivu, da se celovito izobrazijo o razsežnostih spolnega nasilja ter o odgovornem in etičnem poročanju o tej tematiki in o družbeni odgovornosti, ki jih novinarji imamo, ko opravljamo naše delo, zlasti ko gre za tako občutljive tematike, kot so spolno nasilje.«

(M. B.)

»... gost očitno ni poznal predloga zakona in koncepta ja pomeni ja, kljub temu je na vprašanje o tem odgovarjal, gost je izražal šovinistična stališča, gost je enačil posilstvo in spolni odnos, gost je problematiziral dejstvo, da bi lahko z novim zakonom odkrili več posilstev, ki sicer še niso prepoznana, gost ni predstavil različnih mednarodnih modelov tovrstne zakonodaje.

Tovrstno poročanje je za javni zavod nekorektno, od vaše medijske hiše in uredništva oddaje zahtevam javno opravičilo in drugačen način poročanja o teh delikatnih problematikah.« **(P. M)**

»... Pravni strokovnjak ugiba o okoliščinah namišljenih romantičnih večerij in podpisovanjem dokumentov pred spolnim odnosom, namesto da bi se podučil o statistiki. Ta pravi, da je le minimalen odstotek prijav spolnega nadlegovanja in nasilja lažen, hkrati pa je spolnemu nadlegovanju izpostavljenih več kot polovica žensk, tretjina pa spolnemu nasilju. Policiji je prijavljenih [le 14% vseh posilstev](#). Najbolj žaljiv del pogovora je prišel na koncu, ko dr. Šepec ugotovi, da se bo '...celotna spolna igra spremenila predvsem za moške' V najboljšem primeru gre za skrajni cinizem.

Od RTVSLO pričakujem, da svoje goste in gostje izbira ne le glede na njihovo stroko/izobrazbo, ampak pokaže vsaj nekaj občutljivosti do konteksta v katerem dotični strokovnjaki in strokovnjakinje nastopajo. Povedano bolj enostavno, ko govorite o spolnih zlorabah in nadlegovanju, v goste povabite žensko pravno strokovnjakinjo. Na več tisoč let patriarhata in systemskega nasilja nad ženskami, se bo prileglo vam in nam. **(A. K. B.)**

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič** je odgovorila:

»V Informativnem programu TVSLO smo konec novembra prvi v Sloveniji v Tedniku razkrili zgodbo o obtožbah o spolnem nadlegovanju študentk na Filozofski fakulteti v Ljubljani, zaradi katerih je bil uveden postopek zoper prof. dr. Igorja Pribca. Prav tako smo prav v Informativnem programu TVSLO v Tedniku razkrili pretresljivo pričevanje slovenske igralka Mie Skrbina, v naših oddajah pa smo obširno poročali tudi o predlogu novele kazenskega zakonika, ki bi na novo opredelil kaznivo dejanje posilstva po modelu "samo ja pomeni ja".

Tema omenjenega pogovora v Odmevih ni bila pobuda za spremembo zakona. To je stvar politične odločitve parlamenta in o njej bomo še govorili - v skladu z našimi poklicnimi merili in standardi – s predstavitvijo in soočenjem različnih mnenj - ko bo o predlogu odločal parlament.

Tema je pogovora je bila, kakšne so možnosti žrtve, da v okviru obstoječih pravil v posameznih organizacijah, kodeksov, tudi zakonodaje... doseže, da so storilci primerno sankcionirani.

Tri dni po pogovoru smo v oddaji Dnevnikov izbor objavili tudi odzive na nekatera odmevna mnenja dr. Šepca v Odmevih. V Informativnem programu TVSLO se zavedamo pomena te teme, saj smo ji prav z našimi razkritji omogočili veliko odmevnost in moč v javni razpravi, a dejstvo je, da glede pravnih dilem opredelitve dejanja posilstva mnenja pravnikov niso in ne bodo enoznačna.

Tema ostaja ena od prioritet našega programa tudi v prihodnje.«

Varuhinja je v odgovoru zapisala **MNENJE**:

»Strinjam se zlasti z delom uredničinega odgovora, v katerem pravi, da pravna mnenja o definiciji posilstva še zdaleč niso enotna oz. enoznačna. Menim, da je zato tem bolj pomembno, da je medijska predstavitev možnih stališč in mnenj preudarna in poglobljena, da temelji na dejstvih, preverjenih virih in primerjalnih podatkih ter zajema vse razsežnosti in odtenke.

Menim, da so uredništva v obravnavi tematik, za katere je mogoče vnaprej predvideti, da se bodo o njih kresala strokovna in politična mnenja, dolžna še skrbneje tehtati o vsakokratnem fokusu in izbiri govorcev, ki lahko najbolj strokovno in kompetentno odgovorijo na posamezne dileme. Premišljena izbira gostov tudi zagotavlja, da se lahko voditelji podrobno pripravijo na pogovor, da se lahko razjasnijo izražena polemična stališča. Gre za temeljni postulat družbeno odgovornega novinarstva.

Menim, da bi bilo v konkretnem primeru – če ga po razkritju osebne izkušnje nekdanje študentke AGRFT štejemo za nov začetek javne razprave o (re)definiciji spolnega nasilja – primernejše, če bi bil k besedi povabljen gost, ki bi gledalcem strokovno in hkrati tenkočutno predstavil nove predloge zakona ter jih pojasnil v kontekstu sodobnega razumevanja razmerja med spoloma. In ne gost, ki s predlogi zakona ter predvsem definicijo, kaj je posilstvo, kdo je žrtev in kako se privoli v spolni odnos, polemizira.

Menim pa tudi, da je pogovor treba razumeti kot eno od programskih vsebin v nizu in da je uredništvo Informativnega programa TV Slovenija s serijo objav, v katerih so o dolgo prikrievanem spolnem nasilju spregovorile tudi žrtve, pomembno prispevalo k prekinitvi zarote molka in oživitvi javne razprave o modernih zakonodajnih modelih, ki so se že uveljavili v Evropi.«

Intervju s predsednikom države

Gledalec **U. K.** se je odzval na intervju s predsednikom države Borutom Pahorjem, predvajanim 24. oktobra v oddaji Odmevi.

»Čeprav se je predsednik Pahor trudil, da na popadljiva vprašanja odgovori pozitivno, je ga. novinarka vztrajala pri konfliktni drži ter s polaganjem besed v predsednikova usta na vsak način hotela izvleči kritiko vlade ter samega srečanja na Brdu. Predsednik

Pahor je bil na koncu kratkega pogovora že vidno iritiran zaradi dolgih, nesramnih ter sugestivnih vprašanj, ki so bila mestoma celo daljša od njegovih odgovorov. Gledalci smo tako v prispevku še enkrat zvedeli veliko o pogledih novinarke na aktualne politične dogodke, bili pa smo oropani predsednikovega iskrenega mnenja o pomembnih vprašanjih.«

Odgovorna urednica **Manica J. Ambrožič** je odgovorila:

»Pogovor s predsednikom države v oddaji Odmevi je bil kritičen, a spoštljiv.

V demokraciji politiki in gledalci od novinarjev ne pričakujejo polikanih in všečnih vprašanj, pač pa kritična in vsebinska.

Predsednik države je eden najbolj izkušenih slovenskih politikov, zato mu odgovarjanje na novinarska vprašanja, tudi najbolj kritična, ne predstavlja večjih težav.«

Varuhinja:

»Oddajo sem si pogledala in nisem opazila morebitnega neskladja s poklicnimi merili ali programskimi standardi. Menim, da so očitki s strokovnega vidika neutemeljeni. Lahko pa razumem, da imajo različni gledalci različna pričakovanja, kako naj bi potekal kakšen pogovor, katera vprašanja so zanimiva ali ne, kako naj bi bila zastavljena, s kakšnim poudarkom ali kakšnem vrstnem redu itd. Uredničinemu odgovoru bi težko kar koli dodala.«

Poslanska vprašanja in besedni spopad, drugič

Dva odziva sta prispela na oddajo Studiu City 1. februarja, v kateri je gostoval predsednik državnega zbora Igor Zorčič, v ospredju pogovora pa je bil potek parlamentarne seje 25. januarja (gl. [mesečno poročilo JANUAR](#), str. 16).

»G. Štefančič je ... spraševal predsednika državnega zbora, zakaj ni posredoval, ko je PV v odgovoru, g. Kordiša predlagal za kliniko, kolikor vem, beseda psihiatrija ni bila omenjena. Ali je g. Štefančič komentiral provokacije poslanca Kordiša ? NE. Poglejte kakšnavprašanja je postavljaj g. Zorčiču.

Ali se vi zavedate, oziroma, Vam je znano, da je ta isti g. Kordiš dne 19. novembra lanskega leta (posnetek si lahko ogledate, ker obstaja), direktno pošiljal PV na psihiatrično kliniko ? Ali je g. Štefančič, takrat reagiral ? NE. Ali takrat morda g. Židan ? NE. Čista provokacija s strani poslanca Kordiša.

Pišem vam v korektnem tonu, ne glede na mojo osebno opredeljenost, želim le, da je vsaka oddaja Studio City poštena do vseh. Ne to, da ni kritike, ne, ta mora biti, vendar naj veljajo ista in poštena pravila do vseh udeležencev oddaj javne RTV.« **(R. G.)**

Odgovor odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manice J. Ambrožič:**

»Gospod Zorčič je omenjeno dogajanje v parlamentu v naših oddajah obširno komentiral dvakrat, in sicer je bil gost v oddaji Studio City in v oddaji Odkrito na TVSLO 3 (<https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174749214?s=tv>).

Tudi v intervjuju za Studio City je pojasnil svoje videnje tega, kar je voditelj opisal kot verbalni dvoboj med poslancem in predsednikom vlade. »Ne gre za vprašanje Kordiša in Janše, ampak vprašanje Državnega zbora in predsednika vlade. Mora biti neka spoštljiva raven vprašanj in odgovorov.«

Kot je gledalec opozoril, je bil 19. novembra lani poslanec Kordiš v svoji razpravi žaljiv do predsednika vlade in mu je priporočal psihiatrično zdravljenje.

Javno izražene žalitve in grožnje v slovenskem prostoru so izjemo temen in vedno bolj nevaren obraz javne komunikacije v slovenski družbi. To vsak dan na svoji koži občutimo tudi novinarji.

O tem pogosto poročamo in na to pogosto opozarjamo. Očitno še premalo.«

Iz odziva urednice Studia City **Alenke Kotnik:**

»Predsedniku Igorju Zorčiču je voditelj zastavljal vprašanj, ki so se odpirala v dnevih po verbalnem dvoboju v parlamentu. Glede na očitke o pristranskosti voditelja in načinu izpraševanja predsednika DZ bi rada opozorila na 7. člen Poslovnika DZ, po katerem "Državni zbor predstavlja predsednik Državnega zbora". Iz tega bi lahko razumeli, da posredno predstavlja poslance. V tem duhu so bili predsedniku na sami seji in tudi kasneje izrečeni očitki, da poslancev pred premierjem ni zaščitil. Studio City je tedenska oddaja in v pogovoru smo obravnavali dogodke, ki so se zgodili v tistem časovnem obdobju, zato smo z očitki tudi soočili predsednika DZ.

Vsekakor se strinjam, da se je nivo kulture govora močno znižal v parlamentu in na to redno opozarjamo, bodisi v rubirki Top5, kjer predvajamo njihove izjave, bodisi v prispevkih, kjer opozarjamo na upad kulture govora in porast sovražnega govora.«

Varuhinja:

»Kot že večkrat doslej lahko zapišem le, da včasih v javnem govoru (in javnih objavah na družbenih omrežjih) zasledim tudi besede, za katere bi si želela, da jih ljudje niti ne mislijo, kaj šele izrečejo ali zapišejo.

Verjamem, da na tem področju lahko največ naredimo (naredijo) z dobrim zgledom, opozarjanjem na pomen kulture dialoga in vztrajanjem pri spoštljivi komunikaciji, kot jo je omenil tudi predsednik DZ.«

Deset let od finančnega zloma Mariborske škofije, drugič

Po objavi prispevkov o desetletnici finančnega zloma družb v lasti Mariborske škofije, objavljenih v Odmevih 21. in 25. januarja (gl. [mesečno poročilo JANUAR](#), str. 9) je bila varuhinja seznanjena z nadaljnjo komunikacijo med pritožnikom in uredništvom (novim zahtevkom za popravek po Zakonu o medijih /Zmed/ in vloženo tožbo po tem zakonu ter namero uredništva, da o tematiki pripravi posebno pogovorno oddajo).

Na podlagi pritožbe nekdanjega ekonomista Mariborske nadškofije Mirka Krašovca je opravila obravnavo ter napisala **MNENJE** in **PRIPOROČILA**:

»Posebej poudarjam, da varuh pravic gledalcev in poslušalcev po Zmedu nima nobenih pristojnosti. Moja vloga je, da se kot institut samoregulacije v javnem mediju na podlagi pritožb občinstva seznanim s programsko vsebino, ki je predmet odziva, da jo ovrednotim z vidika Programskih standardov ter Poklicnih meril in načel novinarske etike ter podam mnenje in v primeru ugotovljenih odstopanj zapišem tudi priporočilo, kako ravnati, da bi se v prihodnosti izognili slabostim.

Moj način dela je, da pri obravnavani programski vsebini izhajam iz žanra, fokusa in konteksta obravnave ter spoštovanja novinarskih zakonitosti.

V novinarstvu javnega medija velja, da že najmanjša napaka v navajanju dejstev lahko spodkoplje verodostojnost celotnega programa, oddaje ali prispevka. Zato sta načeli natančnosti in preverjanja podatkov med temeljnimi postulati, ki jih predpisujejo Poklicna merila in načela novinarske etike RTV Slovenija.

Menim, da sta obravnavana prispevka (Odmevi, 21. in 25. 1. 2021) vsebovala pomanjkljive in netočne podatke ter posplošitve, brez ustrezne časovne umestitve in konteksta, zaradi česar nista dosegla pričakovanih standardov.

V prvem prispevku so bile npr. prijavljene terjatve v višini 1,7 milijarde evrov napihnjene na 2 milijardi, kar je v finančnem novinarstvu nedopustna napaka, saj gre za 300 milijonov razlike, ki je ni dovoljeno kar tako zaokrožati navzgor. Prijavljene terjatve po Ajpesu so bile netočno »prevedene« v dolgove, ne da bi bilo navedeno, koliko jih je bilo priznanih, prerekanih in medsebojno pobotanih ter koliko dolgov je že bilo poplačani. Pri navajanju Ajpesovih podatkov ni bilo navedeno, na katero časovno obdobje se nanašajo, netočno je bilo rečeno, da so se dolgovi od začetka propada do danes podvojili. Za prijavljene terjatve, ki niso dolg do državnih bank ali podjetij, je bilo netočno rečeno, da jih odplačujemo davkoplačevalci. Čeprav stečajni postopki »zvonov« niso končani, vemo, da so bili upniki deloma poplačani – kar je bilo povedano v drugem prispevku. Vendar pa iz tega prispevka ni bilo razvidno, da so podjetja obstala in večinoma dobila nove zasebne lastnike, kar spet potrjuje, da je prikazovanje obsega »luknje« pretirano, enačenje prijavljenih terjatev z dolgovi do državnih bank pa neupravičeno.

Poudarjam, da je podatke o propadu nadškofijskih finančnih družb vselej mogoče različno interpretirati, jih osvetliti z različnih zornih kotov in predstaviti v različnih kontekstih (od moralnega in družbenega do finančnega in gospodarskega – tudi z ozirom na domače in svetovne politične oz. finančne razmere), vendar je pri tem treba izhajati iz preverljivih dejstev. Pri tem navajam znamenito maksimo angleškega časopisnega urednika izpred natanko stotih let: dejstva so sveta, komentar je svoboden (Comment is free, but facts are sacred). Menim, da ta maksima tem bolj velja za prispevke finančne narave, kjer se operira s številkami, ne glede na to, kaj je predmet obravnave - zasebni, državni, javni ali civilnodružbeni posel.

Poudarjam, da s tem mnenjem na noben način ne posegam v korespondenco in ev. druge stike med vami in odgovorno urednico, ko gre za zahtevo za objavo popravka po Zmed. O vsebini tega zahtevka (interpretaciji dejstev) se na noben način ne izrekam.

Z ugotovitvami sem seznanila programske ustvarjalce in podala **priporočili**, in sicer:

Uredništvom TV Maribor, v okviru katerega sta nastala prispevka, in Informativnega programa TV Slovenija, ki je predvajal prispevka, priporočam poglobljeno razpravo o poklicnih merilih, zlasti točkah 1.1 Natančnost, 1.3. Zbiranje podatkov in 1.8 Pravičnost.

Vsem uredništvom, ki poročajo o finančnih in gospodarskih temah, priporočam, da novinarjem omogočijo ustrezno izobraževanje in izpopolnjevanje ter jim zagotovijo čas za zbiranje podatkov in temeljito pripravo.«

Varuhinja v tej obravnavi pritožbe ni anonimizirala, saj je pritožnik odziv poslal tudi na več drugih naslovov, podatek o vlagatelju odziva pa je pomemben tudi zaradi razumevanja postopkov po Zmedu.

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Studijska zasedba oddaje Panoptikum

Gledalec **S. U.** se je odzval na oddajo Panoptikum, ki je bila na sporedu 3. februarja in je bila posvečena slovenski sodobni umetnosti v mednarodnem kontekstu. Povod je bila odločitev veleposlaništva v Rimu, da ne bo promoviralo razstave Večje od mene: junaški glasovi iz nekdanje Jugoslavije. V studijski razpravi so sodelovali dr. Beti Žerovc, Zdenka Badovinac, dr. Kaja Kraner in Miran Mohar, z daljšim intervjujem, posnetim v Rimu, pa se je v razpravo vključil tudi veleposlanik Tomaž Kunstelj. Iz odziva:

»Želim opozoriti na neobjektivnost odaje in voditeljice. Take odaje je potrebno zastaviti kot pro in contra, ne pa povabiti 4 prijatelje, ki so si neizmerno naklonjeni, ki se tikajo in komplimentirajo. To je zgolj stališče "prizadetih" in nestališče stroke.

Gospa Badovinac je s strani Rtv deležna velike PR podpore. Morda bi veljalo povprašat tudi tistih cca 2000 slovenskih umetnikov, ki njenih stališč ne podpirajo.«

Odgovor odgovornega urednika Kulturno-umetniškega programa TV Slovenija **Andraža Pöschla**:

»Tudi v Kulturnem in umetniškem programu je osnovna maksima pri snovanju pogovornih oddaj ta, da soočimo različne poglede in tako gledalcem predstavimo širšo interpretativno sliko določene teme ali fenomena. Tudi tokrat je bilo v izhodiščnem konceptu tako, žal pa se povabljeni, ki bi tokratno temo lahko osvetlili z različnih kotov (poleg sicer slišanih), snemanja oddaje niso mogli oz niso želeli udeležiti. O tem smo v oddaji spregovorili in pozorni gledalci so lahko videli (prebrali in slišali) dopis, ki ga je v skladu s prošnjo in vztrajanjem voditeljice poslal eden izmed članov strokovne komisije za področje vizualne umetnosti na Ministrstvu za kulturo. Na začetku oddaje smo objavili tudi pogovor z gospodom veleposlanikom, g. Tomažem Kunstljem, ki je lahko bolj poglobljeno predstavil odločitev veleposlaništva v zvezi s promocijo razstave. Na samo vodenje pogovora nimam večjih pripomb; sploh ne takšnih, ki bi zavoljo večjih odstopanj upravičeno temeljile na voditeljičinih domačijskih odklonih oz neprimernemu naslavljanju gostov.

Sama tema – v prvi vrsti vprašanje mednarodnega konteksta sodobne umetnosti in vloge slovenskih umetnikov (pa tudi področje aktualnih praks in umetniškega razumevanja sodobnega sveta skozi prizme avtorskih refleksij ter njihovih interpretacij) - po mojem utrjenem mnenju ostaja eno ključnih družbenih in (inter/nad)nacionalnih vprašanj. Nenazadnje nas ob topodročnem izpolnjevanju našega poslanstva bodri tudi pohvala, ki smo jo po objavljeni oddaji Panoptikum prejeli s strani sekretarke Ministrstva za kulturo (Sektor za umetnost) o korektno in strokovno pripravljeni oddaji. Dodajam še, da sleherne pohvale pridružujemo sicer ponotranjenemu načelu o vestnem in etičnem pristopu k analizam konstruktivnih kritik naših gledalcev.«

Odziv avtorice oddaje **Nine Jerman**:

»V oddajah vselej (brez izjeme) goste vikam – v vseh letih dela na nacionalni televiziji nisem nikoli prekršila tega vljudnostnega pravila in smernic o primernem naslavljanju gostov. In tega sem se držala tudi v zadnji oddaji Panoptikum. Oddaja, ki je spregovorila o pojmu nacionalnega v sodobni umetnosti, je nastala po objavi depeše slovenskega veleposlanika v Rimu, Tomaža Kunstlja, v kateri je odrekel promocijo razstavi Večje od mene: junaški glasovi iz nekdanje Jugoslavije, o umetnosti zadnjega obdobja nekdanje Jugoslavije, ki jo slovenska kustosinja Zdenka Badovinac pripravlja v uglednem rimskem muzeju MAXXI - italijanskem nacionalnem muzeju sodobne umetnosti in arhitekture.

V začetku oddaje je bil objavljen intervju z gospodom veleposlanikom, ki ga je v Rimu – na podlagi mojih vprašanj – posnel kolega dopisnik Janko Petrovec in v katerem je g. Kunstelj podrobno pojasnil odločitev veleposlaništva. Osrednja tema oddaje je bil dialog slovenske sodobne umetnosti s tujimi kulturami. V oddaji smo se spraševali, v kolikšni meri muzej MAXXI zanima umetniška in arhitekturna scena celotnega Sredozemlja. Po besedah tamkajšnjega umetniškega direktorja, Houja Hanruja, kot predlog ljudem, naj premislijo, kakšna je kulturna identiteta Evrope, kako se vzpostavlja tudi prek dialoga z drugimi. Izpostavili smo vpetost slovenske nacionalne sodobne umetnosti v prostor kritičnega razmisleka med vzhodom in zahodom in se vprašali, kako bi se lahko slovenska sodobna umetnost sama predstavila v velikem globalnem svetu. V oddaji je bilo izpostavljeno vprašanje kritičnega razmisleka o prostoru – kako je mogoče sodobno umetnost soočiti s preteklostjo, a je ne povzdigovati. In seveda: Kako sodobna umetnost bere pojem »nacionalnega«?

Gostja dr. Kaja Kraner, ki v svojem delu raziskuje prav pojem nacionalnega v sodobnih umetniških praksah, je pojasnila, v kolikšni meri lahko pri strategijah vstopanja v mednarodni umetniški sistem govorimo o geopolitizaciji umetniškega sistema. Ker smo želeli problem celostno predstaviti, smo povabili tudi Oddelek za umetnostno zgodovino ljubljanske Filozofske fakultete. Predstojnik (dr. Matej Klemenčič) je temo oddaje ocenil kot zanimivo in relevantno, a ker se sam ukvarja s starejšo umetnostjo, je kot primernejšo sogovornico predlagal kolegico z oddelka dr. Beti Žerovc, zato smo jo tudi povabili. Povabili smo tudi kustosinjo Zdenko Badovinac, ki je pojasnila, kako je zastavila razstavo v muzeju MAXXI in sodobnega umetnika Mirana Moharja, ki je kot član mednarodno uspešne slovenske umetniške skupine IRWIN v tujini predstavljal slovensko umetnost tako pred desetletji kot tudi danes.

Ker je aktualna komisija za področje vizualne umetnosti Ministrstva za kulturo (ki poudarja, da o razstavi v muzeju MAXXI v Rimu ni odločala) izrazila pomisleke glede načrtovanega gostovanja razstave v Moderni galeriji, smo povabili predsednico komisije Bredo Škrjanec, ki se je zaradi zdravstvenih težav opravičila – to sem v oddaji tudi povedala. Povabili smo tudi člane komisije za vizualne umetnosti, a se snemanja niso želeli udeležiti. Po dolgotrajnem trudu sem dobila le pisno izjavo člana komisije Petra Raka (za snemanje se ni odločil). Njegovo izjavo sem v oddaji V CELOTI prebrala – objavili smo tudi grafiko njegove elektronske pošte. Mislim, da smo problem predstavili z vseh strani in podrobno razgrnili aktualno umetniško temo. Judita Krivec Dragan, sekretarka na Ministrstvu za kulturo (Direktorat za ustvarjalnost – Sektor za umetnost) mi je po oddaji poslala elektronsko pošto: »Čestitam ti za dobro, strokovno korektno pripravljeno in vodeno oddajo Panoptikum. Nesmiselne prepire, podtikanja in obtoževanja si uspela preseči z odpiranjem vprašanj, ki so resnično relevantna ne le za našo umetnost, ampak današnje razumevanje kulture v širšem smislu in obče.«

Film tedna: nezadovoljni z izborom

Trije gledalci so pisali zaradi sredinega filma. Gledalko **M. J.** je zmotilo, ker za film Materinski nagon, ki je bil na sporedu 3. februarja, v napovedniku ni pisalo, da gre za triler:

»Običajno gledam filme ob sredah na RTV SLO1. Tokratni film pa me je pretresel do te mere, da sem se odločila za to pisanje. Da gre za triler, sem videla šele sedaj na MMC portalu, v EPG to ni bilo navedeno. Menim, da bi v teh težkih korona časih, ko živimo s samimi omejitvami, RTV lahko ponudil kakšno manj morečo vsebino, ne pa do konca zblojene ženske in pobiti družini.«

Odgovor **varuhinje:**

»Film je bil ob predvajanju ustrezno označen z oznako 12+.

Da gre za triler, so bili seznanjeni tudi vsi operaterji, saj prejemajo iste podatke o sporedu javnega medija, kot so objavljeni na RTV-sporedu (<https://www.rtv slo.si/tv/spored/tvs1/2021-02-03>), kjer je bilo to zapisano.

Pristojni na RTV pa opazajo, da nekateri teleoperaterji podatke spremenijo, priredijo, izpustijo, kar je za občinstvo lahko zelo neprijetna izkušnja – tako kot v vašem primeru. Če boste sporočili, preko katerega operaterja spremljate program, lahko pristojni še enkrat preverijo, kjer je v tem primeru prišlo do kratkega stika glede EPG.«

Dva gledalca pa sta bila razočarana nad slovenskim filmom Polstestri, ki je bil na sporedu 24. februarja:

»... res ni vreden ogleda in vi to dovolite prav v času šol.počitnic,ko to gledajo tudi otroci in mladi, grozen prikaz samih grdih dejanj in kletev,pa še veliko nerazumevanja ,kajenja itd! Ne čudimo se potem nasilju na ulicah in v družinah, saj ga javno podpirate!« **(N. M.)**

Odgovorni urednik Kulturno-umetniškega programa **Andraž Pöschl** je pojasnil:

»Film Polsestra je drama z občasnimi komičnimi trenutki in z jezikom, ki ni izmišljen. Je realističen, mestoma tudi grob in verjamemo, da je ta del avtorske linije lahko zmotil posamezne gledalce (prejeli smo sicer samo eno kritiko). Film smo prav zaradi jezika v skladu z zakonodajo tako grafično kot zvočno označili z oznako +12 in s tem opozorili gledalce, da film ni primeren za mlajše od 12 leta. Film je sicer prejel tudi nagrado vesna za najboljšo glavno žensko vlogo in bil uvrščen v uradni tekmovalni program znamenitega festivala Karlovi Vari.«

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Izbor popevke za Eurosong (angleščina in pravila)

Varuhinja je prejela štiri pisne odzive na izbor slovenske pesmi za pesem Evrovizije (Ema 2021, 27. februar). Dva gledalca sta bila kritična, ker bo Ana Soklič na Eurosongu pela v angleščini.

»Kot dolgoletna plačnica RTV prispevka, zahtevam podnapise v Slovenščini, če Ana Soklič poje v Angleščini. Nisem analfabet Angleščine, pa nisem razumela niti besede, razen aleluja seveda, zato zahtevam podnapise. Voda mi je bila izredno všeč, sedaj pa ne razumem kaj se dogaja- Zakaj ne nastopa s pesmijo voda, zakaj neko angleško skrpucalo???? Najverjetneje nisem edina, ki ni razumela niti besede in tudi veličine te pesmi razumela.« (J. B.)

»Na koncu oddaje je bila predvajana izbrana pesem, ki bo Slovenijo zastopala na letošnji Evroviziji. Ker ne razumem angleško, sem zelo pogrešal slovenske podnapise. Glede na to, da plačujem obvezno naročnino, seveda s tem nisem zadovoljen. Po naši ustavi je slovenščina uradni jezik Republike Slovenije....

Kaj pričakujem? Najmanj kar pričakujem je, da bo RTV Slovenija na posnetku te oddaje dodala podnapise v slovenščini. Seveda pa glede na to, da je bila skladba ustvarjena na javni televiziji, pričakujem, da bo RTV Slovenija posnela tudi verzijo v uradnem jeziku Republike Slovenije, slovenščini.« (G. S.)

Varuhinja je z odzivoma seznanila uredništvo. Gledalcema je odgovorila:

»Na načelni ravni pojasnujem, da je od javnega medija zmotno pričakovati, da bi prevajal besedila glasbenih nastopov, ne glede na to, v katerem jeziku so. Izjema so uglasbljena besedila, ki so uporabljena v informativne, dokumentarne, izobraževalne namene, kjer je pomembno razumevanje povedanega (zapetega).«

»Pojasnjujem, da v Sloveniji velja [zakon o javni rabi slovenščine](#), ki odgovarja na večino vaših dilem, med drugim o tem, kako je z rabo jezikov narodnostnih manjšin ali z rabo tujega jezika v umetniških delih.

Vaše sporočilo bom v anonimizirani obliki posredovala uredništvu, saj je prav, da poznajo vse vrste odzivov občinstva.

Pred leti je že tekla razprava o tem, v kakšnem jeziku naj pojejo sodelujoči na glasbenem izboru. Morda bo vaše sporočilo spodbuda k vnovičnem razmisleku o tem.«

Varuhinja je bila seznanjena tudi s korespondenco med **V. S.** in odgovornim urednikom Razvedrilnega programa **Vanjo Vardjanom**, in sicer glede pravil izbora. Pošiljatelja (pisal je v angleščini) je zanimalo, ali je zamenjava pesmi, s katero bo Ana Soklič zastopala Slovenijo, po pravih tekmovanja za Pesem Evrovizije sploh dovoljena. Pojasnilo urednika:

»Pravila EBU za izvedbo Pesmi Evrovizije določajo možnost, da vsaka radiotelevizija izbere skladbo na lastno odgovornost. Tako sta bila na primer zadnji zmagovalec Pesmi Evrovizije, Nizozemec Duncan Laurence in njegova zmagovalna skladba Arcade, izbrana z internim izborom nizozemske radiotelevizije.

Za skladbe za leto 2021 je v omenjenih Pravilih EBU predpisano, da skladba ne sme biti komercialno objavljena pred 1. septembrom 2020. Kar tudi pomeni, da skladba Voda, ki jo omenjate, kot zmagovalka izbora EMA 2020 ne more zastopati RTV Slovenija na Pesmi Evrovizije 2021. In enako velja za vse skladbe, ki so bile izbrane v vseh državah za nastop na Pesmi Evrovizije 2020.

Na RTV Slovenija smo se že lani, kmalu po odpovedi Pesmi Evrovizije 2020, odločili, da Ana Soklič kot zmagovalka izbora EMA 2020 dobi novo priložnost in zastopa RTV Slovenija na Pesmi Evrovizije tudi v letu 2021. Enako ali podobno so se odločili še v 24 radiotelevizijah, ki sodelujejo na Pesmi Evrovizije 2021. Kot zapisano, pa Pravila EBU ne dovoljujejo, da tudi v letu 2021 izvajalci pojejo isto skladbo kot je bilo predvideno v letu 2020.

Odločitev o tem, da nas bo lanska zmagovala EME Ana Soklič zastopala na Pesmi Evrovizije 2021 z novo skladbo smo javno objavili 16. maja 2020 v sklopu oddaje Pesem Evrovizije: Najboljših 25 in v sporočilu za javnost istega dne. Nova skladba pa je bila predstavljena v sklopu oddaje EMA 2021, izbrana pa je bila prek glasovanja dveh strokovnih komisij na podlagi javnega vabila za nabor potencialnih skladb, ki je bilo objavljeno 13. julija 2020.

Glede na vse navedeno sta bili skladba in izvajalka, ki bo predstavljala Slovenijo na Pesmi Evrovizije, izbrani v skladu s pravili EBU in bi v primeru, da bi Ana Soklič letos na ESC izvajala pesem Voda, kršili pravila.«

Kako sodelovati v igri Joker doma?

Gledalca **I. Z.** je zanimalo, kako lahko sodeluje v igri Joker doma:

»Ali lahko kje objavite podrobna navodila, kako preko računalnika igrati kviz "Joker doma"? Na spletni strani Jokerja piše "Dostop do spletnega kviza Joker doma bo mogoč samo nekaj minut pred začetkom predvajanja premierne oddaje (ob sobotah zvečer) na spletni strani rtvslo.si/joker." Meni ničesar ne uspe najti. Piše tudi: "Na vstopni strani spletnega kviza vpišite svoje ime ali vzdevek in elektronski naslov ter počakajte na začetek kviza." Kako priti do te vstopne strani? Je kaj narobe z mojim računalnikom, ali pa sem preprosto neroden?«

Urednik in voditelj kviza Joker **Maria Galunič** je odgovoril:

»Ob pripravi igre Joker doma smo naredili vse, da bi bilo sodelovanje enostavno za vse naše gledalce ne glede na njihovo računalniško spretnost. Igro smo testirali na več nivojih, sprva interno, nato med predvajanjem oddaje v lanskem decembru (zgolj za povabljenе), nato še v oddaji Dobro jutro za širšo javnost. Nikjer ni bilo ne težav ne

nejasnosti. Aplikacija brezhibno deluje in uporabniku ni potrebno storiti nič drugega kot odgovarjati na vprašanja, ki se samodejno prikazujejo na ekranu.

Odgovorno lahko zatrdim, da se enostavneje aplikacije Joker doma ne da vzpostaviti. Morda bi bilo najbolje, če nam gledalec pošlje elektronsko pošto na joker@rtvslo.si, da mu v neposredni komunikaciji razložimo, zakaj mu prijava ne uspe in kje je težava. Lahko pa v soboto ob 20.00 enostavno vpiše spletni naslov kviza: <https://www.sli.do/joker> in brez težav se bo lahko prijavil. To je bližnjica, ki si jo lahko shrani v svoj računalnik, saj je spletni naslov kviza Joker doma vsak teden identičen.

Upam, da smo pojasnili vse nejasnosti.«

Gledalec je v odgovoru prejel tudi **natančna navodila**, kako sodelovati v kvizu:

- V kvizu Joker doma lahko sodelujete samo ob sobotah, ko je na sporedu oddaja Joker. Sodelovanje v kvizu Joker doma med ponovitvami oddaje ni mogoče.
- Kviz lahko igrate na računalniku, tablici ali pametnem telefonu, medtem ko spremljate premierno oddajo Joker.
- Pet minut pred začetkom oddaje Joker obiščite spletno stran www.rtvsllo.si/joker. Na spletni strani se bo (še le pet minut pred začetkom oddaje) pojavila ikona JOKER DOMA. S klikom na ikono vas bo preusmerilo na spletno stran, na kateri poteka kviz. Gre za stran podjetja Slido: <https://www.sli.do/joker>.
- Ko se oddaja nekaj minut pred 21.00 konča, se tudi povezava ugasne. Povezava bo ponovno delovala šele naslednjo soboto, 5 minut pred začetkom kviza Joker. Povezavo <https://www.sli.do/joker> si lahko tudi shranite med priljubljene povezave, saj bo kviz vsako soboto potekal na isti povezavi.
- Na spletni strani kviza Joker doma (<https://www.sli.do/joker>) vpišete elektronski naslov, ki ga uredništvo potrebuje, če bi bili dobitnik nagrade. Obkljukati morate še, da se strinjate s pravili podjetja Slido, ki so na voljo na tej vstopni strani in jih je mogoče prebrati kadar koli. V naslednjem koraku vpišete še svoje ime (lahko tudi psevdonim) in igra se lahko začne.
- Voditelj oddaje bo pred prvim vprašanjem še enkrat razložil, kako se je potrebno prijaviti v igro, s posebno grafiko pa gledalce vabijo k sodelovanju tudi kasneje med oddajo.
- Promocijski video in razložena navodila so objavljena tudi na spletni strani: <https://www.rtvsllo.si/tv/razvedrilni/joker/joker-doma/549344>.

IV. SPLOŠNO

Same ponovitve!

Gledalka **K. F.** se je pritožila nad televizijskih sporedom. Meni, da se prevečkrat ponavljajo ponovitve že videnih oddaj, filmov ali nadaljevank.

»Najprej bi rada poudarila, da sem dolgoletna in v glavnem zadovoljna poslušalka in gledalka RTV SLO. Moti pa me in to zelo naslednje: kako je mogoče, da je vsak petek in sobota na TV2, že popoldan, nato pa še ves večer, vse kar se predvaja ena sama ponovitev. Pa kar pogledaj ta petek: od 17.50, pa vse do poznih večernih ur, so vse oddaje ponovitev. Najbolj pa me žalosti, da so ponovitve tudi filmi in to v petek in soboto. Ker spremljam vaš program, se mi te ponovitve dva dni v vikendu res zdijo nesprejemljive. Prepričana sem, da v času vikenda, ni primerno dva dni vrteti filme, ki smo jih že videli, poleg tega pa je včasih tudi sedmi pečat film, ki ga ponavljate. Isto se dogaja tudi z nadaljevankami. Razumem, da oddaje, filme in nadaljevanke ponavljate poleti, sedaj pa se s tem ne morem strinjati. Želim si ogledati oddaje in filme, ki jih še niste predvajali.«

Odgovor direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»Kot tudi sami opazate, RTV-prispevek ni namenjen ne samo televiziji (TV SLO 1, 2 in 3), temveč tudi dvema regionalnima kanaloma TV Maribor in TV Koper-Capodistria, manjšinskima programoma za madžarsko in italijansko skupnost, osmim radijskim postajam (Radio Prvi, Val 2020, Ars, Radio Koper, Radio Capodistria, Radio Maribor, Radio SI, MMR), spletnemu portalu rtvslo.si, založbi kakovostne glasbe, našemu simfoničnemu orkestru in Big bendu ter dvema zboroma. TV Slovenija od RTV-prispevka dobi le dobro tretjino sredstev, kar nikakor ne zadostuje za njeno delovanje, v zadnjih treh letih pa je TV SLO znotraj sistema RTV SLO izgubila dobrih 1,5 milijona €, kar bi zadostovalo za premierni program na TV SLO 2. Glede na to, da smo toliko denarja izgubili, smo se pač odpovedali tistemu, čemur se lahko, tujemu programu in premiernim oddajam na TV SLO 2, ki so nastajale v Programu plus, katerega proračun smo najbolj oklestili. Tako smo z drugega na prvi program prenesli podjetniško oddajo Prava ideja, s katero bomo začeli sredi marca pod novim imenom v ponedeljkovem popoldnevu, odrekli smo se seriji oddaj Od blizu ob sredah, petkovim večernim pogovorom in razen dokumentarnih vsem premieram tujega programa na TV SLO 2. Ko smo Programskemu svetu predložili programsko shemo, iz katere je bilo jasno videti, da so na TV SLO 2, ko športa, ki je premieren, ni na sporedu, pretežno ponovitve, tega, žal, ni nihče problematiziral.

V upanju, da bodo TV SLO ponovno dodeljena sredstva, da bomo lahko poleg športa s premierami zapolnili tudi program na TV SLO 2, bomo pripravili shemo za leto 2022.«

Varuhinja je odgovoru direktorice dodala:

»Tudi sama bi si želela, da bi bilo na televizijskih programih čim več izvirnih vsebin, po drugi strani pa ob primerjalnih podatkih o delovanju javnih televizij pri nas in posvetu moram sprejeti, da se tolikšne razlike v prihodkih žal morajo nekje poznati. Navsezadnje stroški nenehno rastejo (govorim o filmskih, športnih in avtorskih pravicah, materialnih izdatkih in plačah), prihodki pa so ob nespremenjenem RTV-prispevku že deset let enaki.

Iz odgovora, ki ga je pripravila direktorica, upravičeno sklepam, da bom morala letos še večkrat pojasnjevati te okoliščine - želela bi si, da mi ne bi bilo treba.

Na koncu pa vseeno dodajam, da kot gledalka kljub vsem varčevalnim ukrepom na televiziji vedno najdem kaj zase – tudi minuli konec tedna sem gledala zanimive nadaljevanke, dokumentarce in filme (v petek dokumentarec Do kod seže strpnost in film Ko spregledaš, v soboto nadaljevanko Tanek led in film Dvojna življenje, v nedeljo pa sklepno epizodo Inšpektorja Vrenka in izvrsten film V varnih rokah, dokumentarec o Iztoku Mlakarju pa si bom ogledala za nazaj). Ne trdim, da je vedno tako in da je vsega za vse okuse, menim pa, da se sestavljavci programa trudijo, da je za vsakogar nekaj.«

Odgovor na odgovor **gledalke**:

»Sedaj mi je situacija popolnoma jasna in res, na problem z finančnimi sredstvi nisem pomislila. Še naprej bom vaša gledalka in tudi poslušalka nacionalnega radia.«

Namesto potopisa prenos seje?

Dva gledalca je zmotil poseg v programsko shemo 4. februarja. Na TV SLO 2 se je namesto napovedane potopisne oddaje predvajal posvet glede visokega šolstva.

»Zanima me, zakaj ste nenapovedano spremenili spored in namesto kakovostne potopisne oddaje predvajate okroglo mizo politikantskih psihičnih bolnikov, ki smo jih že vsi skrajno naveličani. Sramotno! Očitno si za zgled jemljete javno televizijo Severne Koreje« **(J. B.)**

»Danes je bil v vseh sporedu za SLO 2 napovedana potopisna oddaja. In kaj doživim. Prenos posveta PV o vpisu na Brdu. Kar pa je najhuje....na SLO 1 Tarča o šolanju otrok, na SLO 3 pa parlament. Sprašujem vas ali ste povsem izgubili samostojnost kot nacionalni medij. Imam občutek da ste z današnjim dnem postali podrejeni vladi in izgubili pri gledalkah in gledalcih svojo neodvisnost, kredibilnost in ugled. Če se bo tak program nadaljeval pa boste izgubili tudi podporo ljudi katera vam je bila izkazana. Ali res nimate poguma reči NE diktatorju? Ali res tisti ki je dovolil ta prenos res nima niti malo novinarske etike v sebi, hrbtenice, ponosa, časti. Obup« **(Č. B.)**

Odgovor direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»Edina premiera, ki smo jo imeli ta dan, je bila potopisna oddaja, ki smo jo zamaknili za en teden, ko sem tehtala, kaj je pomembneje, sem se odločila za posvet. Odločitev, da bomo posvet glede visokega šolstva prenašali na TV SLO 2 sem torej sprejela jaz in sicer zaradi tega, ker se mi zdi izjemno pomembno, da vemo, zakaj je prišlo do zastoja vpisa v visokošolske programe in da slišimo, kakšni so argumenti na eni in na drugi strani.

Javno visoko šolstvo je v Sloveniji izjemnega pomena, je nekaj, kar tej državi daje dodano vrednost in posvet o tem, kako je z vpisi, kdo o tem odloča in zakaj je letos prišlo do zamika, je pomemben podatek za bodočnost te države. Veliko pozitivnih odmevov, ki smo jih preko telefona prejeli predvsem od študentov in visokošolskih profesorjev priča, da smo storili prav.

O šolstvu in sploh visokem šolstvu na naši televiziji v preteklosti tako premalo govorili, gre pa za ključne odločitve, ko gre za razvoj države. Ni škodilo, da smo enkrat na TV SLO 1 govorili o osnovnih in srednjih šolah, na TV SLO 2 pa o visokem šolstvu. Bilo bi bolje, če se v zadnjem delu posvet ne bi prekrival z oddajo Tarča, vendar včasih se to pač zgodi.«

Varuhinja:

»Kot varuhinja večkrat poudarim, kako pomembno je, da se v gledalske navade in objavljene sporede poseže le, če je res nujno ali če gre za vsebine, ki so nedvomno v javnem interesu. Menim, da je direktorica ustrezno pojasnila svojo odločitev.

Čeprav razumem nejevoljo v delu občinstva in si želim, da bi bilo takšnih posegov v programe čim manj, pa se ne morem strinjati z načinom pritožbe in uporabo žaljivih besed.«

O napovednikih in otrocih

Varuhinji je pisala programska svetnica RTV **Jelka Stergel** in opozorila na TV-napovednike za Inšpektorja Vrenka, ki se predvajajo tudi v času, ko so pred zasloni tudi otroci.

»Zaskrbljena mamica me je zaradi svojega desetletnega sina opozorila, da RTVS ne upošteva vsebinskih časovnih omejitev glede neprimernih vsebin za otroke pri reklamnih sporočilih. Konkretno gre za napovednike za nadaljevanko Inšpektor Vrenko, ki se pogosto predvajajo skozi cel dan in so seveda v skladu z žanrom AV dela- kriminalna serija- grozljivi, torej za otroke neprimerni. Mamica mi je zaupala, da njen sin ni edini, ki noče več gledati TVS zaradi strahu pred temi oglasi, ki mu vzbujajo nelagodje.

Pri tem sem se spomnila določil ZAVMS, ki omejujejo predvajanje AV vsebin, ki niso primerne za otroke na čas po 21.00 uri. Če me spomin ne vara, v Zakonu ni nikjer navedeno, da to ne velja za reklamna sporočila oz. oglase oz. napovednike.

Predlagam, da posnamete dve vrsti oglasnih sporočil za serijo: milejšo in bolj grozljivo za po 21. uri.«

Vodja službe za promocijo in podobo TV-programov **Doris Vozny Potočki** je odgovorila:

»Ponovno sem pregledala vseh osem napovednikov za nadaljevanko Primeri inšpektorja Vrenka. Dva splošna in šest napovednikov za posamezne dele. Že ob pripravi napovednikov smo zelo pazili, da ne bi izpostavljali nasilnih prizorov in

eksplicitnih prikazov žrtev zločina. Žanr serije pa je kriminalističen in zato so vse tri zgodbe v šestih delih napete in dramatične. V napovednikih se vsebina primerov odraža tako, da smo z montažnimi poudarki in atmosfersko glasbo ustvarili občutek napetosti. Ob zavedanju, da nasilni prizori niso primerni za oglaševanje v času, ko so pred televizijo tudi mlajši gledalci, smo se izognili vsej krvi in nasilju. Napetost, ki je za kriminalistično zgodbo značilna, pa je seveda ostala.

Menim, da v promoviranju slovenske nadaljevanke Primeri inšpektorja Vrenka nismo prestopili mere dobrega okusa, smo pa uporabili dovolj jasna izrazna sredstva in s tem opozorili za kakšen žanr nadaljevanke gre.«

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je dodala:

»Tudi sama sem si ogledala napovednike in morda je za otroka moteča dramatična glasba, vendar sicer v napovednikih ni elementov, ki po vseh merilih, ki jih imamo glede primernosti za otroke, niso moteči.«

Varuhinja je spomnila na veljavna [Estetska in etična merila](#) RTV Slovenija, ki podrobno opredeljujejo pravila za zaščito najmlajše publike pred pretirano nasilnimi in seksualiziranimi prizori, ki bi pri njih lahko vzbujali nelagodje in odpor. V predvajanih napovednikih, ni zasledila elementov (v sliki ali besedi), ki bi bili v nasprotju s tem kodeksom.

»Za občutljivo mlajšo publiko bi morda lahko bila moteča zgostitev filmske realnosti v kratek spot, bliskovito nizanje prizorov z dramatično glasbeno opremo, ki ustvarjajo napetost. To bi pogojno lahko povezali z omejitvami iz 4. člena kodeksa (kopiram spodaj), če bi šlo za uporabo strašljivih prizorov. A so v napovednike uvrščeni predvsem prizori gibanja preiskovalcev, njihovi obrazi in dialogi, brez prikazov žrtev, storilcev, nasilja, groze, trpljenja.

Iz 4. člena Estetskih in etičnih meril ter navodil glede predvajanja programskih vsebin, ki vključujejo prizore nasilja ali seksualnosti:

... Strahu in tesnobe pri gledanju ne povzročajo zgolj grozljivi akterji ali predmeti, temveč tudi izrazi strahu, groze in agonije, saj se zlasti otroci z njimi zelo lahko identificirajo. K učinku strašljivosti oz. grozljivosti prispevajo tudi zvočni efekti in glasba. Pri opredeljevanju tovrstnih nasilnih vsebin je pomembno upoštevati, da otroci do sedmih let ne zmorejo distance, ki bi zmanjšala učinek. ...

O zadevi sem se neformalno pogovorila še s kolegico, ki je v daljšem obdobju skrbela za označevanje vsebin s stopnjami starostne zaščite – na kar je vezano tudi pravilo umeščanja vsebin po 21. uri. Tudi na podlagi njenih izkušenj v napovednikih ni bilo elementov, ki bi terjali uvrstitev v poznejše ure ali eksplicitno oznako starostne zaščite.

Ne glede na to mi je blizu vaš predlog, da bi po potrebi izdelali dve vrsti napovednikov – če bi bila njihova vsebina takšna, da bi bilo dobro pred njo zaščititi otroško publiko.«

Iz odgovora na odgovor:

»Cenim, da ste si vzeli čas in se posvetovali s pristojnimi strokovnimi delavci zavoda. Zavedam se, da pred objavo napovednika pregledate primernost vsebine glede na določila ZAVMS, še posebej kadar gre varstvo otrok. Pri tej zadevi pa gre še za en moment, na katerega do sedaj nisem pomislila: primernost vedno presojava odrasli glede na naše razumevanje psiholoških značilnosti otrok, ne upoštevamo pa specifik njihovega doživljanja; gre najbrž zato, da je naša občutljivost za stopnjevanje napetosti že tako utrjena, da nam ne vzbuja strahu, tako kot manjšim otrokom.

V presojo primernosti bi pravzaprav morali na nek način vključiti tudi otroke. Seveda ne mislim, da bi morali biti poskusni zajčki, ampak da bi morali upoštevati izkušnjo z negativnim sprejemanjem določenih vsebin pri prihodnjem načrtovanju oziroma oblikovanju oglasov/napovednikov.

Morda vam bo moj dopis služil kot povod, da boste kdaj kreirali dvovrstne napovednike s stopnjevano napetostjo glede na termin predvajanja oziroma pričakovano starost gledalcev TV.«

V okviru obravnave je varuhinja v pravni pisarni RTV Slovenija preverila, kakšen je status hišnega kodeksa, na katerega se je sklicevala in po katerem je varuh pristojen za spremljanje področja. Kodeks se namreč navezuje tudi na nekaj členov Zakona o medijih (Zmed), ki ne veljajo več (prenos na Zakon o audiovizualnih komunikacijah - ZAVMS). Pravni svetovalec **Matej Volk** je odgovoril, da so Estetska in etična merila veljaven interni dokument, ki pa je zaradi kasnejših sprememb zakonodaje neposredno uporabljiv zgolj v delu, ki je v skladu z veljavno zakonodajo. Zapisal je še, da bi bilo zaradi neusklajenosti s spremembami zakonodaje smiselno merila posodobiti. Varuhinja bo vodstvu RTV Slovenija predlagala, da sproži ustrezne postopke.

Pohvale

Varuhinja je tudi v februarju prejela pohvale na vsebine TV Slovenija. Nekaj primerov:

»Rad bi pohvalil športne prenose na TV Slovenija 2 v kombinaciji s TV Slovenija 3, kadar so se prenosi prekrivali. To smo si gledalci želeli že dolgo. Prav tako mi je všeč, da zvečer v posnetkih zavrtite kakšno tekmovanje, kot ste tudi npr. za Tour de France poleteli.« **(F. G.)**

»Sinoči sva si z možem ogledala na RTV SLO 1 pozno zvečer film MOKUŠ, režiserja Andreja Mlakarja in avtorja scenarija letošnjega Prešernovega nagrajenca Ferija Lajnščka. Ta vsebinsko bogat, dobro zrežiran in odlično odigran film z jasnim sporočilom moči klera, ki je obvladoval revne množice za svoje koristi, s tem pa prekrival svoje grehe, je naju prevzel. Težko sprejemava, da v današnji svobodni, demokratični državi še vedno imajo moč določene struje, da preprečujejo 20. let javno predvajanje tega filma. Prosiva in želiva, saj imate to moč in možnost, da

ponovno predvajate ta film – MOKUŠ, v vašem najbolj gledanem terminu – ob 20.uri.« **(M. in B. G.)**

»Spet sem bil prijetno zadovoljen ob tokratni TARČI, ki je obravnavala ZLATE PALICE... Bravo ERIKA in hvala vsej ekipi, ki se je trudila pri zbiranju gradiva. Tudi udeleženci so bili pravi. Prave besede resnice pa nam je posredoval g. DR. MREVLJE. Samo v enostavnih stavkih je resnica.

Predlog za trilogijo:

V cilju, da takšne oddaje ne bi šle v pozabo in da bi se kaj premaknilo, bi mogoče posrkbela oddaja nadaljevanje » OCENA ODDAJE«.

Poleg osvetlitve koristnosti oddaje, strokovnosti, primernosti, aktualnosti, vrednosti, bi jo lahko primerno OMIZJE, ne samo ocenilo, ampak bi tudi izzvalo določene osebe, institucije, kaj nameravajo storiti.....(torej dva dela te oddaje, najprej ocena, v drugem delu naslavljanje na tiste, ki morajo nekaj narediti).

Čez čas bi sledila oddaja » KAJ SE JE ZGODILO ».....naslov ni zdaj važen...

Torej to bi bila koristna trilogija, ki bi vsem dala zadoščenje, da tud ni bil zaman.

Bravo in tako naprej vsem, ki prispevate po svojih močeh dobro za Slovenijo.« **(M. P.)**

RADIO SLOVENIJA

I. VAL 202

O čem je govoril voditelj?

Varuhinji je pisal poslušalec **Ž. H.**, ki ga je zmotila intervencija enega od voditeljev jutranjega programa na Valu 202, menil je, da je neupravičeno izrekal osebno mnenje.

»Zanima me, kako si lahko radijski napovedovalec dovoli opredeljevati in nagovarjati poslušalce k svoji politični usmeritvi? Danes je že drugič zapored, ko si je v jutranjem programu dovolil politično opredeliti in dal jasno vedeti, da se s trenutno vlado ne strinja. Glede na to, da je Val202 ena od bolj kvalitetnih radijskih postaj, z veliko zanimivimi oddajami, ki jo financiramo vsi državljani, me resnično zanima, kdo od vodilnih dovoli, da se na taki radijski postaji kdo drzne politično opredeliti in širiti svoja prepričanja«

Odgovor **varuhinje**:

»Pozorno sem poslušala del radijskega programa, o katerem ste mi pisali. Menim, da voditelj ni govoril o lastni politični opredelitvi, temveč o zavržni praksi lažnih profilov na družbenih omrežjih, o t. i. astroturfingu oz. »koprivah«.

Vaše sporočilo sem v anonimizirani obliki posredovala odgovornemu uredniku Vala 202 **Nejcu Jemcu**, ki je odgovoril: 'Drži. Novinar je govoril o omenjeni praksi, orisoval situacijo, nizal primere in se pri tem v pomembnem delu naslonil na raziskavo portala

Pod črto, kar je tudi navedel. Taiste ključne ugotovitve so po Pod črto povzemali tudi številni drugi mediji in programi RTV Slovenija.'«

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Teletekst: o neažurnosti in napakah

Varuhinja je v februarju prejela dva odziva glede novic na teletekstu. Uporabnik **B. D.** je opozoril na neažurnost, uporabnik **J. D.** pa se je po telefonu pritožil nad pogostimi slovničnimi napakami.

»Prosil bi vas, če lahko poskrbite za hitrejšo ažurnost mmc-teletexta, saj je kar nekaj urednikov.....zglede naj jim bo avstrijski txt, pri nas pa novica zvečer, naslednje jutro, in isti dan ob 10 dop še vedno isto.....v dobi komunikacijske tehnologije? p.s. pa tudi odstrani bi lahko hitreje preklapljalni, npr. teniška tabela?« (**B. D.**)

Varuhinja:

»Pojasnjujem, da teletekst nima posebnega uredništva, ampak se za objavo v tem mediju predelajo (večinoma skrajšajo) novice, pripravljene za splet, v uredništvu za nove medije.

Kot opazim, so spletne in digitalne storitve že v veliki meri spodrinile teletekst – srečujem se z uporabniki, ki teleteksta sploh ne poznajo več in ga tudi ne znajo uporabljati (saj vse najdejo na telefončkih in drugih pametnih napravah).

Nedolgo nazaj sem prebrala uredniški komentar v Delu, kjer so teletekst omenili kot relikv preteklosti, za katerega se po nepotrebnem trati javni denar.

Sama menim, da ima ta medij še kar precej uporabnikov. Menim tudi, da mora RTV, dokler to storitev ponuja, tudi skrbeti za njeno kakovost.

Uporabnik se je z odgovorom strinjal :

»Popolnoma se strinjam s tem, da če rtv to ponuja naj skrbi za kakovost mislim pa da ga starejši kar uporabljajo, saj se na gsm, tablicah in podobnem ne znajdejo najbolje....«

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Uporabniški komentarji

Varuhinja je prejela 5 sporočil, ki so se nanašali na uporabniške komentarje, objavljene pod novinarskimi članki na portalu rtvslo.si. Uporabnikom, ki niso bili zadovoljni z argumentom

administratorjev glede izbrisa njihovih objav je podajala splošna pojasnila o moderiranju komentarjev.

Uporabnik **A. D.** pa je varuhinji pisal, ker so administratorji nad njegovim uporabniškim računom uvedli nadzor; trdil je, da ga o tem niso obvestili. Pritožbo je podkrepil s kopijo dotedanje korespondence z moderatorji. Varuhinja je sporočilo posredovala **Kaji Jakopič**, urednici Uredništva za nove medije, ki je sporočila, da so nesporazum zgladili, nadzor nad uporabnikom je bil umaknjen. **Varuhinja** je uporabniku odgovorila:

»Povsem razumem, da se komentatorji ne strinjate vselej z odločitvami moderatorjev, sama pa vendarle menim, da je moderiranje – kljub kakšni napaki in slabosti – vendarle velika dodana vrednost RTV-portala in da prispeva k višji ravni razprave. Če pogledamo tiste portale, kjer moderiranja ni, in kjer vlada tortura zapisov FB-anonimnežev, ko vsak zapiše, kar želi, od največjih vulgarnosti do hudih obtožb, so komentarji na MMC na splošno zanimivi, večplastni, vsebujejo različne poglede in tudi dodatne podatke. Moderatorji svoje delo opravljajo na podlagi kodeksa, udeležujejo se tudi izobraževanj za prepoznavanje neprimerne, diskriminatorne in sovražnega govora. To je služba kot vsaka druga. Tudi naporna. Ker gre za postmoderacijo, moderatorji običajno podrobneje pogledajo tiste komentarje, ki jih kdo prijavi. Odločitev je lahko tudi prenagljena in slaba, vendar verjamem, da je to redkost. Med epidemijo so bili dnevi, ko je bilo na dan po 6 tisoč komentarjev – pri čemer vsak komentator verjame, da z njegovo objavo ni nič narobe in da zanj velja svoboda javne besede. Pri tem pa hote ali nehote trči v interese drugih uporabnikov ali bralcev ter njihovo svobodo in pravico, da jim vsaj na portalu javnega medija ni treba brati neprimernosti. S tem zapisom se ne postavljam v pokroviteljsko ali nadmoderatorsko vlogo. Hočem samo reči, da razumem obe strani in si želim, da bi bilo kratkih stikov čim manj.

Če mi dovolite, vam svetujem, da pri preverjanju, zakaj je bil vaš komentar umaknjen, pač postavite vprašanje in zahtevate odgovor, brez pripisov, ki niso potrebni ali še podaljšujejo branje in pripravo odgovora.«

Bralka spletnih vsebin RTV Slovenija **K. T.** pa se je pritožila nad komentarji, ki so bili objavljeni pod člankom v rubriki črne kronika 25. februarja.

»Nekajkrat sem že prosila, da vendar zaprite komentiranje dogodkov črne kronike. Primer poskusa zastrupitve pa se danes spet lahko komentira na MMC, RTV SLO. Veliko nas je, ki prizadeti poznamo in kako sta zaščiteni? Si sploh lahko predstavljate, kaj preživljata?

In kako je še posebej zavarovan otrok?

Je res potrebno, da o tragedijah drugih moramo povedati svoje mnenje? Malo več sočutja in srčne kulture, prosim!«

Kaja Jakopič, urednica Uredništva za nove medije:

»Novica je na predmoderaciji, kar pri novicah o sojenjih tudi sicer uporabljamo v zvezi s komentiranjem. Na črni kroniki niso vse novice zaklenjene, novice o sojenjih in drugih postopkih (preiskave) so na predmoderaciji, ostale pa so zaklenjene. V primeru te novice seveda komentar ne bi smel biti objavljen, bom preverila, zakaj je do tega prišlo. Komentar je že tudi umaknjen.«

III. STORITVE

Aplikacija za pametne televizorje

Gledalka **P. O.** je spraševala o uporabi aplikacije za spremljanje programov TV Slovenija na pametnem televizorju. Želi si, da bi lahko aplikacijo uporabljala tudi na televizorju znamke Samsung.

»Živimo v dobi interneta, zato se televizije ne gleda več preko anten. Temu sem se prilagodila in vašo aplikacijo lahko gledam (uporabljam) neposredno na mobi androidu in osebni računalniku (PC). Na pametni televiziji Samsung, model UE40MU6402UXXH pa samo posredno, preko računalnika ali mobilnika, ker na njo ne morem naložiti vaše aplikacije, medtem ko se aplikacija voyo naloži brez problemov. Kako to?

Vem pa, da se jo na nekatere vrste pametnih televizorjev da naložiti, kar je zelo krivično glede nato, da kot samska redno plačujem RTV naročnino.«

Vodja MMC **Luka Zebec** je odgovoril:

»Samostojne aplikacije za Samsung žal še ne ponujamo. Trg TV-sprejemnikov je izredno raznolik, kar se tiče platform. Na RTV Slovenija smo najprej ponudili aplikacijo za platformo AndroidTV, ki je najbolj razširjena. Aplikacijo prilagajamo tudi za druge platforme (Samsung, LG). Prizadevamo si, da bi bila aplikacija za Samsung na voljo v nekaj mesecih.

V kolikor uporabnica signal sprejema neposredno preko kablanskega, radiodifuznega ali satelitskega omrežja, pa ima na voljo HbbTV aplikacijo, ki deluje tudi na novejših TV-sprejemnikih proizvajalca Samsung.

Tehnične poti do RTV-vsebin so opisane tukaj: www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/nas-prispevek-druzbi/tehnice-poti-do-vsebin, TV aplikacije pa tukaj: www.rtv slo.si/hibridnatv.«

Strokovna sodelavka v pisarni varuhinje **Eva Semič** je pripravila dodatno pojasnilo:

»Dodajamo splošno pojasnilo, da RTV Slovenija zagotavlja univerzalno dostopnost programov prek prizemnega digitalnega omrežja, kar je tudi zakonska dolžnost javnega medija. Ob tem pa si prizadeva, da bi ob vseh programskih obveznostih

zagotavljal tudi čim večji nabor sodobnih storitev, ki gledalcem in poslušalcem omogočajo spremljanje RTV-vsebin tudi na najmodernejših platformah.

Glede tega bo morda za vas zanimiv cilj, ki je zapisan v Programsko-produkcijskem načrtu za l. 2021, in sicer v poglavju RTV 4D in OTT-aplikacije (str. 90):

'Vzdrževali in nadgrajevali bomo platformo RTV 4D kot repozitorij avdio- in videovsebin, s cilje optimalno povezati vsebine z opisnimi podatki, sporedi, slikovnim in drugim gradivom ter z vsebinami spletnega portala. Nadgradili bomo sistem za produkcijo avdio- in videoprispevkov. Še naprej bomo krepili delo na področju OTT-aplikacij, s ciljem ponuditi uporabnikom poenoten dostop do RTV-vsebin na čim širšem naboru naprav oz. platform. Izboljševali bomo mobilne aplikacije za najpogosteje uporabljene mobilne naprave. Načrtujemo izdelavo nove mobilne aplikacije za otroke. Že v letu 2020 smo prilagajali obstoječo aplikacijo za napredne TV-sprejemnike za delovanje na napravah, kjer standard HbbTV ni podprt. V letu 2021 bomo prilagoditve nadaljevali, s ciljem podpreti vse najpogosteje uporabljene TV-sprejemnike. Cilj je, da število uporabnikov, ki do vsebin dostopajo prek aplikacij za mobilne naprave in pametno televizijo, povečamo za deset odstotkov.'

V dokumentu sicer lahko preberete še več o načrtih letošnje dejavnosti javnega medija, ki seveda ni le televizija z vsemi kanali, ampak so to tudi radijski programi in spletna ponudba, podkasti in glasbena produkcija ...., vse do storitev za gluhe in slepe (več o tem tudi na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo>).«

PROGRAMI ZA NARODNI SKUPNOSTI

I. TV CAPODISTRIA

Zakaj italijanski TV-program samo v italijanščini?

Varuhinja je prejela pismo gledalca **A. K.**, ki ga zanima, zakaj TV-program v italijanščini ni preveden:

»Zakaj oddaje italijanskega programa niso podnaslovljene s slovenskimi podnapisi tako kot oddaje madžarskega programa?«

Strokovna sodelavka v pisarni varuhinje **Eva Semič** je gledalcu odgovorila:

»Najprej zapisujem kratko pojasnilo, nato še daljše. Pri pripravi obeh je pisarni varuhinje pomagal **Antonio Rocco**, pomočnik generalnega direktorja RTV Slovenija za vsebine, namenjene avtohtoni italijanski narodni skupnosti

Najprej krajše pojasnilo: TV Koper Capodistria ima zgodovinski status posebnega TV-kanala za italijansko narodnostno skupnost, kjer je dovoljeno predvajati program v jeziku narodne skupnosti. Če bi se te vsebine predvajale na nacionalnih programih

(TV SLO1, TV SLO2 ali TV SLO3), bi seveda morale biti po zakonu prevedene in predvajane v slovenščini.

Daljšo pojasnilo pa je, da RTV Slovenija pripravlja in oddaja radijske in televizijske programe za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost, kot je to določeno v [Zakonu o RTV Slovenija](#) (posebno v 1., 3., 4., 8., 21., 23. in 30. členu). Pri tem so pravice obeh narodnih skupnosti natančno opredeljene v [Ustavi Republike Slovenije](#) (posebno v 61., 62. in 64. členu).

V priponki vam pošiljam več informacij o ustavnopravnem položaju italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji; dokument je pripravil Urad za narodnosti RS (dostopen tudi [na povezavi](#)). Dodajam pa tudi natančno pojasnilo o pravicah narodnih skupnosti do informiranja v maternem jeziku, ki ga je pripravil pomočnik generalnega direktorja Antonio Rocco.

G. Rocco je ob tem sporočil, da se bodo v uredništvu TV-programa za italijansko narodnost tudi letos potrudili podnasloviti nekaj oddaj in jih ponuditi v predvajanje na programih nacionalne televizije.

Dodajam, da varuhinja večkrat spomni na zavezo iz Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki v točki 11.1 piše, da bi morali biti prispevki o življenju narodnostih in etničnih manjšin tudi skrb osrednjih programov in oddaj RTV Slovenija. Zato upa, da se bo napoved o TV-vsebinah, prevedenih v slovenščino, lahko uresničila v čim večjem obsegu.

Na koncu omenjam še povezavo, kjer boste morda našli še kakšno zanimivo informacijo o temi, ki vas zanima: <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/regionalni-rtv-center-koper-capodistria>.

Pojasnilo o pravicah narodnih skupnosti do informiranja v maternem jeziku je objavljeno kot **PRILOGA** na str. 38.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Nepravilna uporaba veznika če

Gledalec **B. Z.** je opozoril na rabo veznika če v programih RTV Slovenija, ki je po njegovem mnenju nepravilna:

»To se dogaja že nekaj let; najprej sem pomislil, da gre za modno muho, ki bo minila - pa žal ne kaže tako. Naj pokažem na domnevno napačno rabo v primeru:

"Če je bila še lani poraba teh goriv visoko nadpovprečna, se je že letos bistveno zmanjšala."

Avtor pravzaprav skuša povedati, da ... medtem /pri tem ko / ko je bila še lani ... V stavku pa ni nobenega pogoja, ki bi upravičil rabo ČE.

V osnovni šoli smo se učili, da je veznik ČE vezan na izražanje neke pogojnosti (če sije sonce, se zemlja segreva...). To pomeni, da se torej v tem primeru uporablja v povsem napačni vlogi (res pa je, da sem bil v osnovni šoli pred petdesetimi leti).

In kar je najhuje -- videti je, da to sploh nikogar ne moti, tudi tistih ne, ki bi jih moralo.

Ali sem res edini in se pač sam motim (nisem jezikoslovec) ?«

Odgovor neformalne **lektorske koordinacije RTV Slovenija**:

»Veznik če ima v slovenskem knjižnem jeziku več funkcij, ena od teh je vloga veznika pri pogojnem odvisnem stavku. Vse bolj pa se v jeziku uveljavlja v vlogi protivnega veznika, čeprav so po Slovenski slovnici protivni vezniki lahko le priredni vezniki, torej in, ter, pa, toda ... V poslušalčevem primeru ("Če je bila še lani poraba teh goriv visoko nadpovprečna, se je že letos bistveno zmanjšala.") bi bila bolj smiselna uporaba večbesednega veznika medtem ko, ki pa je slogovno slabša izbira. O pomenu veznika če so se ukvarjali tudi v Jezikovni svetovalnici (<https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/3154/pomen-veznika-%C4%8De>).

Slovenski pravopis uporabe večbesednega veznika v protivnih stavkih ne prepoveduje, jo samo pomensko uvršča (v pokončnih oklepajih je nakazana nevtralnejša oblika):

medtém ko in medtèm ko *podr. vez. zv. (ê; è)*
1. čas. ~ ~ se ogreva, mu daje zadnje nasvete
2. protiv. Oni dobijo kosilo, ~ ~ mi samo prigrizek | mi pa samo | ; poud. Avstrijski nacionalizem je pomagal nemštvu, ~ ~ je slovanske narode zatiral | slovanske pa zatiral |

Slovenski pravopis, www.fran.si, dostop 11. 2. 2021.

Jezikovni svetovalci in lektorji takšno uporabo slogovno slabše možnosti odsvetujemo oziroma popravljamo. Verjamem pa, da se novinarju v naglici, pri živem poročanju, ob spontanem govoru lahko zgodi, da uporabi manj ustrezno različico.

Pri izhodiščnem primeru bi bila tako ena od možnosti popravka "Še lani je bila poraba teh goriv nadpovprečna, letos pa se je že bistveno zmanjšala.", lahko pa kako drugače, odvisno od sobesedila.«

II. TEHNIČNE ZADEVE

Križanje govora in glasbe: analiza primerov

Gledalka **T. S.** je opozorila na glasbeno opremo v oddajah Tednik in Studio City, zaradi katere ne razume vsebine.

»Ker najpogosteje spremljam oddaje Televizije Slovenija, v kar nekaj prispevkih opažam izredno motece predvajanje le-teh s spremljavo glasbe v ozadju.

Taksnih oddaj, v katerih se to redno dogaja, je kar nekaj, a bom izpostavila nocojsnje prispevke v oddaji TEDNIK in nastope gostov v Studio CITY. V casu govornega dela prispevka se namrec zraven vrtil glasba, ki deluje zelo motece in iritantno, saj kot gledalec želim biti tudi poslušalec vsebine, ki jo prispevek namenja nam, gledalcem.

Predlagam, da ustvarjalci govornih prispevkov le-tem posvetijo enako pozornost kot slikovni predstavitvi in umaknejo glasbeno spremljavo, kadar ni potrebna.« (T. S.)

Varuhinja je pojasnila, da sta glasba in druga zvočna oprema (npr. s šumi, efekti, poudarki, zvokom okolja it.) sestavni in nepogrešljiv del radijske in televizijske produkcije, ki se jima ni mogoče kar tako odpovedati. Vendar pa je treba poskrbeti za popolno razumljivost govora. Pristojne v TV Produkciji je prosila za strokovno poslušanje Tednika in Studia City z dne 1. 2. 2021. Mojster montažer **Tone Šturm** je po preverjanju sporočil, da je glasba pod izjavami »v mejah normale«, strinjal pa se je, da bi bila lahko za koga moteča.

Varuhinja je ponovno zapisala **PRIPOROČILO**:

Še enkrat predlagam, da se v montažah ali v sinhrostudijih pri tehtanju, kako glasno je preglasno v glasbeni opremi, vselej odločite za znižanje jakosti, upošteva, da je v Sloveniji vsaj četrta milijona ljudi, ki slabo slišijo (gluhi, naglušni, s slušnimi aparati, s pešajočim sluhom itd.) in da imajo le redki doma idealne zvočne pogoje oz. naprave, ki zagotavljajo kakovostno zvočno sliko. Vloga medija je, da tistemu, ki posluša, zagotovi, da tudi razume, kar je povedano.«

Gledalca **M. M.** so zmotila razmerja znotraj posameznih programskih pasov oz. oddaj:

»Sem zvest gledalec in poslušalec programov RTV Slo. V zadnjem obdobju me na TV programih moti različna jakost zvoka posameznih oddaj, delov oddaj ali celo nastopajočih v oddajah. Pogosto so glasnejše reklame in napovedniki. V kvizu Joker je recimo Mario zelo glasen ... Katjo pa se komaj sliši, če je ne pojačaš. V seriji o inšpektorju Vrenku so glasbeni vložki neprimerno glasnejši od vsega ostalega. To je le nekaj primerov. Spremljanje sicer dobrih oddaj je tako neprijetno, oz. je potrebno vseskozi z daljincem uravnavati jakost zvoka....«

Na varuhinjin predlog so v TV Produkciji opravili analizo oddaje Joker, 13. februarja. **Oblikovalec zvoka Marjan Drobnič** je po ogledu in poslušanju oddaje v sinhrostudiu odgovoril:

»Oddaja je razumljiva in nivojsko usklajena. Po vsej verjetnosti gledalce moti karakter oz. dinamika govora voditelja (Maria) in teksta v ozadju (Katja), na kar tonski mojster nima vpliva.«

Varuhinja je gledalcu posredovala še dodatno pojasnilo:

»... kar vas je kot gledalca zmotilo, ni glasnost različnih delov oddaje ali posameznih govorcev, temveč razlika v načinu govora in barvi glasu nastopajočih.

Podobno se primeri pri oglasih: pristojni vsak oglas pregledajo in zavrnejo objavo vseh tistih, ki bi presegli predpisano glasnost. Vendar pa ustvarjalci oglasov uporabijo druga sredstva, da pritegnejo pozornost občinstva: npr. zgoščene in zasičene ter zato udarnejše zvoke in ritme, ki lahko pri gledalcu ustvarijo vtis, da so glasnejši.

Vse to, o čemer pišem, je sestavni del audiovizualne produkcije. Menim, da pristojni na RTV Slovenija v okviru možnega skrbijo, da se spoštujejo zvočni standardi glede glasnosti in kakovost produkcije.

Zavedam pa se, da so kljub temu v zvočni sliki radijskih in televizijskih programov posamezni primeri, ki so za posamezne poslušalce in gledalce lahko moteči. Dejstvo je namreč, da ljudje zvok doživljamo individualno in tudi, da imamo doma različne radijske in televizijske sprejemnike (in zvočnike).

Ne vem, če boste s tem odgovorom zadovoljni. Upam, da boste iz njega razbrali vsaj to, da pristojni nobenega kritičnega odziva ne jemljejo zlahka in da poskušajo priti težavam do dna, saj si vsi programski ustvarjalci želijo, da bi bili njihovi medijski izdelki pri občinstvu lepo sprejeti.«

Klicala je poslušalka Prvega programa Radia Slovenija **D. T.**, ki jo je zelo pritegnila oddaja Kiks o frazemih, avtorice Nataše Rašl, ki je bila na sporedu 6. februarja.

»Ker je bila oddaja podložena z glasbo, žal ni bilo mogoče razumeti vsega, kar je povedala slovenistka. Zakaj sploh je treba takšne oddaje glasbeno opremljati, kakšno vlogo ima ta glasba? Ali ni radio namenjen temu, da se posluša? Posebej me jezi, ker je oddaja posvečena jezikovni tematiki, ki terja pozorno spremljanje. Oprema pa je to pozornost preusmerjala na nebitveno – na glasbeno podlago.« (povzeto po tel. pogovoru)

Odgovoril je vodja Radijske produkcije **Janez Ravnikar**:

»Omenjeno oddajo smo s sodelavci poslušali in se lahko strinjam z nekaterimi ugotovitvami poslušalke. Posnetki sogovornice so bili, zaradi uporabe telefona, zvočno res omejeni. Sicer so bili na povprečni ravni kakovosti telefonske linije in sami

po sebi razumljivi pa vendar moteči. Glasbena podlaga oddaje je razumljivost dodatno otežila. Oddaja je bila sicer tehnično korektno pripravljena in z razumljivostjo pri poslušanju v idealnem okolju nismo imeli težav. Res pa je, da se pri poslušanju v motečem okolju, še posebej pri poslušalcih, ki nimajo stodontnega sluha, razumljivost zniža in imajo poslušalci težave.

Ali je potrebno tovrstne oddaje podlagati z glasbo, je uredniška odločitev. Zagotovo se s primerno podlago vnese dinamika v sam program, zavedamo pa se tudi, da je razumljivost povedanega ravno tako, oziroma še bolj pomembna. O konkretni problematiki sva govorila tudi z odgovornim urednikom Prvega, Danijelom Poslekom in se strinjava, da naredimo vse, da bo razumljivost pri vseh oddajah čim boljša, ne glede na to ali bo podlaga prisotna ali ne. Predvsem se bomo v bodoče izogibali posnetkov ali neposrednih zvez preko telefona. Ob pričakovanih sprostitev proti koronskih ukrepov, bomo sogovornike, kolikor se bo dalo, gostili v naših studiih. Če to ne bo možno, bomo poskrbeli, da sogovornika posnamemo z kvalitetnejšimi aplikacijami in se izogibamo telefonskih linij, še posebej za daljše oddaje. Naši tonski mojstri so dobili navodilo, da naj bodo posebej pozorni na razmerje govor glasba pri oddajah s podloženo glasbo, še posebej ob slabši kvaliteti linije ali posnetka in da v primeru dileme raje dodatno znižajo podlago in tako zagotovijo razumljivost govornikov.«

Ponovno težave pri predvajanju podnapisov

Gledalka **P. G.** je opozorila, da so tujejezični deli prispevkov v televizijskih informativnih oddajah pogosto predvajani brez slovenskih podnapisov. Povod so bili manjkajoči prevodi v Prvem dnevniku 24. februarja:

»Ker se problem pojavlja prepogosto, da bi šlo za slučaj ali občasno napako, sprašujem po vzroku. Poudarjam, da ne želim sitnariti, samo zanima me, zakaj teh težav ni popoldne in zvečer, dopoldne in ob 13. uri pa so tako pogoste, da se mi voditeljica prav smili, ker se mora kar naprej opravičevati.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Povsem upravičeno pričakujete, da so programske vsebine javnega medija brezhibne tudi z izvedbenega vidika. Vse tovrstne pritožbe posredujem pristojnim in tudi tokrat bom to storila. Iz dosedanjih odgovorov na tovrstna opozorila izhaja, da gre za človeško napako, ki nastane nekje v dolgi produkcijski verigi.

Malokdo ve (in morda vas bo zanimalo), da se TV-prispevki v tujem jeziku ne podnaslovijo vnaprej. Tako je bilo nekoč. Danes pa se med oddajo v živo kar sproti sestavljajo podnaslovi, ki so na enem nosilcu, in posnetki, ki so na drugem nosilcu. Seveda s pomočjo moderne tehnologije, pri čemer morajo biti vsi vnosi pravilni, prav tako ne sme biti napak pri proženju teh postopkov.

Napake pa očitno so. In so vidne tudi na zaslonu.

Na vprašanje, zakaj se v nekaterih TV-oddajah ponavljajo napake, v drugih pa jih je manj ali jih ni, nimam odgovora. Za jutranja poročila lahko pojasnim, da nastajajo v manjšem studiu/režiji, z manjšo programsko in izvedbeno ekipo, in da gre pri napakah verjetno predvsem za posledico hitenja, nepazljivosti, površnosti, neizkušenosti itd.

Medtem pa Prvi dnevnik nastaja v polni zasedbi in studiu/režiji, kjer nastajajo najzahtevnejše dnevnoinformativne oddaje v živo (tudi Dnevnik in Odmevi), kjer takšnih dejavnikov ne bi smelo biti.

Naj strnem: pritožba je upravičena. Z njo bom (v anonimizirani obliki) seznanila pristojne v Informativnem programu TV Slovenija in TV Produkciji ter prosila za konkretno analizo.

Analize pa žal zgrešijo namen, če se po njih nič ne spremeni. Upam, da bo tokrat drugače.«

Varuhinja je za analizo konkretnega primera prosila uredništvo Informativnega programa TV Slovenija, oddelek za prevajanje in lektoriranje in TV-Produkcijo.

Vodja oddelka za prevajanje in lektoriranje Barbara Müller je sporočila, da so bili prevodi pravočasno pripravljeni in zakodirani za avtomatsko predvajanje, vendar se njihovo predvajanje ni sprožilo. »Ko so v podnaslavljanju dobili obvestilo iz režije (realizatorka), da podnapisi ne tečejo, so bliskovito reagirali in uspeli v živo podnasloviti vsaj zadnjo izjavo prvega prispevka, nato pa še vse preostale prispevke. Enaka težava s predvajanjem podnapisov je bila pri Prvem dnevniku (ob 13h) že v torek, 23. 2.«

Vodja TV-Produkcije Jože Knez je sporočil: »V konkretnem primeru je šlo za tehnično napako, za kar se moramo gledalcu opravičiti.«

Priložil je tehnično pojasnilo, ki ga je pripravil sodelavec Blaž Kokalj, iz katerega je razvidno, da je šlo v obeh primerih (23. in 24. februarja) za tehnični problem, nista pa bila medsebojno sorodna, čeprav je bila uporabnikova izkušnja v obeh primerih enaka. V prvem »ftp suite ni posredoval narejenih podnapisov na ustrezne računalnike«, v drugem pa se je »interna aplikacija zaklenila, oz. blokirala port za proženje podnapisov«. Obe težavi sta bili odpravljene.

III. RTV–PRISPEVEK

Gluhi in oprostitev plačila RTV-prispevka

Varuhinji je pisal **F. G.**, ki meni, da 32. člen Zakona o RTV Slovenija ni življenjski: v skladu z njim lahko npr. gluhi oprostitev plačevanja RTV-prispevka uveljavljajo le na podlagi pravno močne odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali drugega organa, saj zdravniško potrdilo o izgubi sluha ne zadostuje.

»V večini zakonov za pripadajoče pravice gluhih zadostuje zdravniški izvid ORL specialista (organa), ki ugotavlja stopnjo naglušnosti, to je potrdilo o izgubi sluha nad 95% po Fowlerju.

Očitno temu ni tako, saj pravna služba RTV Slovenije in Ministrstvo za kulturo 5. odstavek 32. člena Zakona o RTV oziroma oprostitev plačila RTV prispevka za to skupino zavezancev tolmačita drugače. Po njunem tolmačenju morajo zavezanci izgubo sluha dokazovati z odločbo SPIZ-a, medtem, ko potrdilo izgubi sluha, ki ga izda dr. med., specialist ORL, za RTV ne velja.

To je nerazumljivo in nelogično, saj vsi zavezanci nimajo odločbe SPIZ-a, imajo pa temu ustrezna potrdila pristojnega zdr. organa.

Predlagam spremembo citirane zakonske dikcije tako, da se točno imenuje kdo je lahko ta drugi organ, ki poleg SPIZ-a lahko še ugotavlja stopnjo invalidnosti. Zdajšnja zakonska dikcija je v svojem drugem delu nejasna oz. povzroča zmedo in dovoljuje večvrstno pravno razlago.«

Odgovor varuhinje:

»Za dilemo, o kateri mi pišete, sem že slišala in tudi sama menim, da bi bilo področje smiselno urediti tako, da bi bilo bolj enostavno in prijaznejše za uporabnike. Vendar pa je za to očitno potrebno spremeniti zakon.

Varuhove pristojnosti ne segajo na področje zakonodaje in tistih področij delovanja javnega medija, ki niso neposredno povezana s programskimi vsebinami.

Predlagam, da pobudo naslovite na tiste, ki lahko sodelujejo v zakonodajnih postopkih. Sama bom z vašim razmišljanjem seznanila službo za RTV-prispevek. Verjamem, da bodo v primeru, če bodo vključeni v morebitno spreminjanje zakonodaje, vaš predlog upoštevali.«

Vodja službe za RTV-prispevek **Judita Kene** je potrdila, da so prejeli podobno pobudo, na katero so tudi že odgovorili.

IV. SPLOŠNO

Delovanje programskih ustvarjalcev RTV zunaj službe

Varuhinji je pisal **D. S.**, ki je lani jeseni opozoril na primer zunajslužbenega ravnanja novinarja RTV Slovenija.

»Glede na to, da se je vmes zamenjalo vodstvo javnega zavoda me zanima, kako pobudo ocenjuje novi generalni direktor javnega zavoda RTV in kako visoko postavlja etično sporno delovanje programskih ustvarjalcev zavoda RTV Slovenija.

Vnaprej hvala za vaš odgovor in predložitev mojega vprašanja vodstvu zavoda RTV Slovenija in članicam ter članom Programskega sveta RTV Slovenija.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Pojasnjujem, da se vodstvo RTV Slovenija (še) ni zamenjalo. Zdajšnjemu generalnemu direktorju mandat poteče konec aprila, ko bo dolžnost prevzel [novoimenovani generalni direktor](#). Takrat se bom pozanimala, kakšno je njegovo stališče do zadeve. V programu, ki ga je predstavila na januarski seji Programskega sveta, pred glasovanjem o novem generalnem direktorju, tega področja ni omenjal.

Dodajam, da je Programski svet tudi na podlagi oz. upošteva vašo pritožbo iz [novembra lani](#) (str. 44) na decembrski seji sprejel naslednji sklep:

»Programski svet RTV Slovenija naroča vodstvu RTV, da na januarski seji seznaniti programski svet z osnutkom ureditve zunajslužbene dejavnosti zaposlenih na RTV.« ([povezava do sklepa](#), točka 1 - 3).

Ker je bilo zaradi dolgotrajne razprave o novem generalnem direktorju RTV Slovenija več točk z januarske seje Programskega sveta premaknjenih na naslednjo sejo, ki bo 8. marca, upravičeno pričakujemo, da bo takrat podan odgovor. Omenim lahko, da je pod pokroviteljstvom generalnega direktorja stekla neformalna, interna, delovna razprava o ureditvi področja.«

Covid-19: informiranje o javnem zdravju, februar

Tudi v februarju so se nadaljevali odzivi, ki se po vsebini nanašajo na poročanje o epidemiji koronavirusne bolezni, ukrepih za zajezitev epidemije ter upoštevanju ukrepov v studiih RTV Slovenija. Varuhinja je ponovno prejela pritožbe zaradi bližnjih posnetkov cepljenja in jemanja brisov pri testiranju. Dve gledalki sta se pritožili zaradi uporabe zaščitnih mask pri nastopajočih v studiih – opozorili sta, da se gostov nič ne razume.

Razlaga podatkov o zanesljivosti testov

Gledalec **U. K.** je pisal glede poročanja o zanesljivosti oz. natančnosti hitrih antigenih testov (HAT). Menil je, da je bilo poročanje v informativnih oddajah TV Slovenija 3. februarja površno in zavajajoče:

»Tako pri Dnevniku kot pri Odmevih so vaši novinarji poročali, da so v Sloveniji uporabljeni HAT testi nenatančni, ker je med pozitivnimi rezultati veliko napačnih. Poročali so tudi, da ti testi zato manj natančni, kot bi se od njih pričakovalo. Nekritično so tudi dodali, da učitelji ter drugi zahtevajo bolj natančne teste. Takšni hitri testi namreč ne obstajajo.

Kdor se na tematiko vsaj malo spozna, ve, da je visok delež napačno pozitivnih rezultatov posledica nizkega odstotka aktivno okuženih v testirani populaciji in ne nezanesljivosti testa. To je dobro znano in razumljeno statistično dejstvo! V priponki

najdete graf iz ugledne revije The Economist, ki prikazuje delež napačnih rezultatov v odvisnosti od deleža okuženih med testiranci. Kadar je aktivno okuženih manj kot 5% testiranih, bo pri tipičnem testu (občutljivost 80%, specifičnost 97%) v povprečju že vsak drugi pozitiven rezultat napačen! To velja enako za teste v Sloveniji, kot tudi v Nemčiji in v Veliki Britaniji. Kdor zahteva »bolj zanesljive teste«, zahteva takšne teste, ki bodo zaobšli zakonitosti verjetnostnega računa.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»Dejstvo je, da imamo v Sloveniji v zadnjih dneh ob porastu testiranj s hitrimi testi težave z lažno pozitivnimi hitrimi testi in da to po mnenju predstavnikov šolstva povzroča resne težave pri organizaciji pouka.

Včeraj, 8. februarja, smo v TV Dnevniku poročali o tem, da je bilo na testiranju šolnikov v Dobravljah pri Ajdovščini kar 15 odstotkov hitrih testov pozitivnih, kasneje, po PCR testih, pa se je izkazalo, da so negativni.

Očitno je šlo pred dnevi tudi pri hitrem testiranju na Gorenjskem nekaj narobe, saj so epidemiologi takoj po testiranju na Gorenjskem predlagali:

'Naj se nemudoma začne potrjevanje s PCR testi tistih pozitivnih hitrih testov, ki so bili opravljeni pri osebah brez simptomov.' Gre za izjavo dr. Fafangla s tiskovne konference NIJZ 4. februarja.

Prilagam odlomek vesti Slovenske tiskovne agencije:

'Pri populaciji z enoodstotno prevalenco okužbe pa je verjetnost, da je pozitiven test na koronavirus tudi v resnici pozitiven, torej da ne gre za lažno pozitiven test, manj kot 30-odstotna. A to po besedah Fafangla ni posledica slabega ali nekakovostnega testa, ampak statističnih zakonitosti. So pa na NIJZ zaznali, da je na določenih območjih toliko lažno pozitivnih testov, da to odstopa od statistike. O tem so tudi seznanili vladno svetovalno skupino.'

Dejstvo, ki ga že ves čas poudarjajo vsi strokovnjaki, pa je, da so hitri antigenski testi manj zanesljivi kot PCR testi.

Tema je še kako aktualna in jo spremljamo še naprej.«

Varuhinja je glede poročanja o hitrih testih dodala:

»Ker redno spremljam vsebine javnega medija, ... že več tednov v televizijskih in radijskih programih poslušam pristojne, ki sistematično, natančno in vseobsegajoče pojasnjujejo, kakšne so razlike med HAT in PCR testi, kakšna je pričakovana zanesljivost, kakšna specifičnost in natančnost se pričakuje od HAT testov, kako so ti testi lahko uporabni, kje so največje pasti, kako je z lažno negativnimi in lažno pozitivnimi rezultati, kakšna (ne)zanesljivost je ugotovljena pri asimptomatskih okužbah itd. Neizpodbitno je, da je bilo glede tega kar nekaj zmede, tudi statistične (v

štetju okužb) in izvedbene (v uporabi rezultatov). Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija je odziv na vašo pritožbo pripravila v dneh, ko so tudi pristojni ugotavljali, da je nekaj treba storiti, saj lažni pozitivni testi odstopajo od statistike. Prav zato so pristojni 12. 2. spremenili pristop v testiranju in potrjevanju okužb: kot veste, se od takrat vse osebe, ki so jim okužbo potrdili s HAT, testirajo tudi s PCR testom, prav tako je po novem okužba v statistiki zabeležena šele, ko je potrjena tudi s PCR metodo.«

Zagotavljanje informacij o hitrih testih

Dve gledalki sta pisali po oddaji Politično s Tanjo Gobec 7. februarja, v kateri sta gostovala predsednica SAB-a Alenka Bratušek in predsednik SMC-ja Zdravko Počivalšek. Problematizirali sta navedbo voditeljice oddaje, da uredništvo v tem tednu ni prejelo nobenih uradnih pojasnil glede hitrih testov, ker so jih prepovedali. Menili sta, da ta trditev ne drži, saj so o hitrih testih govorili na vladnih tiskovnih konferencah.

Odgovorila je **Manica J. Ambrožič**, urednica Informativnega programa TV Slovenija:

»V večernih informativnih oddajah glede na aktualno dnevno dogajanje in zaplete, ki nastajajo čez dan, potrebujemo odgovore pristojnih, a v prvem tednu februarja smo imeli velike težave pri sodelovanju gostov v naših popoldanskih in večernih oddajah, saj UKOM ni zagotovil gostov ali sogovornikov na to ali kakšno drugo temo oz. gostom ni dal soglasja za gostovanje v naših informativnih oddajah.

Kot smo tudi povedali v oddaji Odmevi v sredo, 3.2., nam UKOM ni dal gosta na temo lažnih pozitivnih testov. Voditeljica je dobesedno povedala tole: »Seveda smo iskali sogovornika, ki bi nam pojasnil zmedo zaradi lažnih pozitivnih testov. Vendar vladni urad za komuniciranje ni dal soglasja za nastop vodje vladne strokovne skupine za covid v naši oddaji, prav tako nam sogovornika niso našli na ministrstvu za zdravje in na NIJZ-ju.«

UKOM velikokrat vztraja, da imamo sogovornike na novinarskih konferencah vlade, kar pa ni isto, kot če te goste povabimo v studio. Dopoldne, ko je novinarska konferenca, namreč številna vprašanja navadno sploh še niso odprta, saj se odprejo potem, ko dobimo informacije s terena, zgodbe se razvijajo čez dan, in popoldne.«.

Mnenjski odzivi

Varuhinja je prejela tudi nekaj mnenjskih odzivov, v katerih so pošiljatelji analizirali razmere v državi, (ne)pristranskost javnega medija in vlogo RTV Slovenija. Primer:

»Najprej bi Vam rada povedala, da sem do nedavnega gledala samo oddaje RTV SLO 1 in 2. Nisem mogla razumeti ljudi, ki so že daljši čas spremljali programe različnih komercialnih TV. Zdaj sem pa dokončno razočarana tudi sama. Sprašujem Vas, kot varuhinjo, kako dopuščate enostransko prikazovanje naše politične situacije? Ko sem

iskala Vaš e-naslov, sem v prvem prikazanem stavku prebrala, da je RTV javni medijski servis, ki je zavezan pravočasni, odzivni, dvosmerni in transparentni komunikaciji z mediji in javnostjo. S polno prisebnostjo izjavljam, da to RTV ni. Ali Vam različne raziskave ne pokažejo, da gledanost oddaj, ki so v odličnem dnevnem času, pada? Po neuspeli nezaupnici vladi je obrnjenost RTV v levo še bolj očitna in ne vem, koliko ljudi sem v zadnjih dneh srečala, ki mi rečejo, da ne morejo več gledati osrednjega Dnevnika, Odmevov, Studia City, Tarče itd. Sovraštvo do predsednika vlade je tako silovito, da je splošna razsodnost vodstva RTV in večine novinarjev zamegljena. Žalosti me, da imate vsaj polovico državljanov, ki mislimo drugače in drugače presojava aktualno situacijo, za neumne ali pa poskušate poneumljati. Prav ima predsednik vlade, ko pravi, da bi bil prav vesel komisije iz EU, da pride "kontrolirat" naše stanje - dodaja, da je pogoj, da je ob komisiji verodostojen prevajalec; zadovoljen bi bil, da bi bila komisija navzoča samo en dan v času od 9 h do 22.30 h... Popolnoma se strinjam z njim.

Najprej sem se obračam na Vas: ali imamo gledalci in poslušalci pravico do verodostojnega poročanja s strani nacionalne RTV? Računam na Vas, varuhinjo, da imate v sebi izdelano mnenje, kakšno mora biti poročanje.

Rada imam Slovenijo. Dolga leta sem v različnih debatah odklanjala namigovanja, kdo vse "stoji" pri nas v "ozadju". Še vedno si želim, da tega problematičnega ozadja ne bi bilo, a bojim se, da ni transparentnosti, da tonemo vedno bolj globoko in da upravljamo, kar je bilo doseženo pred 30 leti.« **(J. M.)**

Odgovor **varuhinje**:

»Zahvaljujem se za pismo, v katerem ste zapisali svoj pogled na družbene razmere in javni medij. Če mi boste še kdaj pisali in če boste želeli konkreten odgovor, prosim upoštevajte smernice: <https://www.rtv slo.si/varuh/priporocila-za-podajanje-odzivov/487944>.

Tudi mnenjska pisma z zanimanjem preberem, vendar **z osebnimi mnenji in osebnimi pogledi ne polemiziram, saj ne morem ugibati, kaj ima kdo v mislih, ko javnemu mediju pripisuje, da je provladen/protivladen, levi/desni, preblag/prekritičen itd. Zlasti ne morem sodelovati v pavšalni razpravi o zamegljenosti, sovraštvu, razsodnosti itd. Iz odzivov občinstva razberem, da gledalci – poslušalci – bralci takšne značilnosti radi pripišejo programskim vsebinam, ki povzemajo dejstva, izjave, razlage, komentarje itd., s katerimi se ne strinjajo.** Kar je sploh kar pogosta značilnost izrekanj o javnih medijih po svetu.

Pri svojem delu upoštevam pravilnik o varuhovem delovanju. To pomeni, da se posvetim konkretnim odzivom, ki se nanašajo na konkretne vsebine. Če ugotovim kršitev standardov in meril, to povem, če jih ne ugotovim, prav tako. Ne more pa varuh opravljati nalog drugih, saj ni nadurednik, naddirektor, nadsvetnik itd.

Tudi sama se ne strinjam z iskanjem ozadij, še posebej sem previdna, če takšno iskanje vsiljujejo vplivneži prek družbenih omrežij.«

PRILOGA

Zakaj italijanski TV-program samo v italijanščini?

Pojasnilo o pravicah narodnih skupnosti do informiranja v maternem jeziku

RTV Slovenija pripravlja in oddaja radijske in TV programe za madžarsko in italijansko narodno skupnost izhajajoč iz opredelitev Ustave Republike Slovenije (posebno 61., 62. in 64. člen) in upošteva veljavni zakon o RTV Slovenija (Uradni list RS, št. [96/05](#), posebno 1., 3., 4., 8., 21., 23. in 30. člen).

Poleg tega pravica narodnih skupnosti do informiranja v materinem jeziku izhaja iz naslednjih mednarodnih pogodb, ki jih je podpisala in ratificirala Slovenija:

- iz Konvencije o zaščiti človekovih pravic in temeljnih svoboščin (s kasnejšimi protokoli), ki velja od 3.9.1953,
- iz Evropske kulturne konvencije, ki velja od 5.5.1955,
- iz Konvencije o zaščiti narodnostnih manjšin, ki je začela veljati 1.2.1998,
- iz Evropske listine o regionalnih in manjšinskih jezikih, ki je stopila v veljavo 1.3.1998. (http://www.svetevrope.si/sl/dokumenti_in_publikacije/konvencije/148/)

Republika Slovenija ob deponiranju listine o **ratifikaciji Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih** (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2007-02-0055?sop=2007-02-0055>) generalnemu sekretarju Sveta Evrope je sporočila, da sta na ozemlju Republike Slovenije regionalna ali manjšinska jezika v smislu te listine italijanski in madžarski jezik in da bo v skladu z drugim odstavkom 2. člena listine uporabljala za ta dva jezika naslednje odstavke in pododstavke III. dela listin:

Iz 11. člena:
za italijanski in madžarski jezik: odstavek 1 a (i), e (i),
odstavek 2,
odstavek 3.

11. člen Evropske listine o regionalnih in manjšinskih jezikih

Javna glasila

»1. Pogodbenice se obvezujejo, da za uporabnike regionalnih ali manjšinskih jezikov na ozemljih, na katerih se ti jeziki govorijo, v skladu s položajem vsakega jezika, stopnjo posredne ali neposredne pristojnosti organov javne oblasti in njihovih pooblastil ali vloge na tem področju ter ob spoštovanju načela neodvisnosti in samostojnosti javnih glasil:

a v obsegu, v katerem radio in televizija opravljata poslanstvo javne službe:

i zagotovijo ustanovitev vsaj ene radijske postaje in enega televizijskega kanala v regionalnih ali manjšinskih jezikih«

Odbor strokovnjakov Sveta Evrope je leta 2004 med splošnimi ugotovitvami o uporabi listine v Sloveniji zapisal:

I. Glede elektronskih medijev v italijanskem jeziku je treba Sloveniji čestitati za ohranitev radijskih in televizijskih kanalov v italijanskem jeziku, ki so obstajali že v nekdanji Jugoslaviji. Odbor strokovnjakov pa je bil obveščen o možnem razvoju dogodkov, ki bi lahko ogrozili ohranitev te storitve (glej odstavke 70–73 in 215–216 tega poročila). V zvezi s tem bi odbor strokovnjakov moral opozoriti, da bi zmanjšanje oddajanja v italijanskem jeziku utegnilo pripeljati do neizpolnjevanja obveznosti, ki jih je Slovenija sprejela po točki i pododstavka a prvega odstavka 11. člena listine.

Pripravi: Antonio Rocco, pomočnik generalnega direktorja RTV Slovenija za radio in televizijo za italijansko narodno skupnost

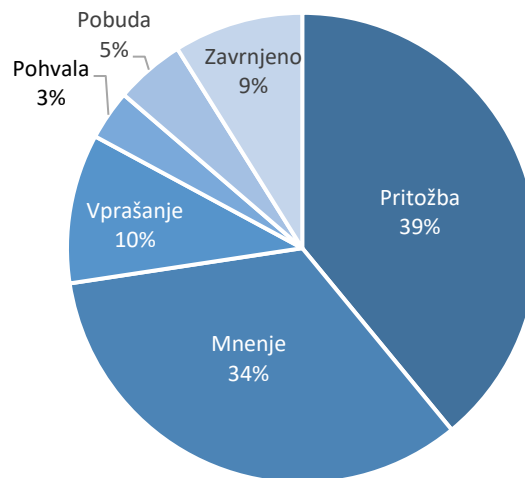
STATISTIKA

	FEBRUAR 2021	JANUAR 2021	FEBRUAR 2020
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	81	134	112
Informativni program	46	76	58
Kulturno umetniški program	11	8	21
Razvedrilni program	4	13	10
Športni program	3	4	5
Program plus	3	9	11
Ostalo	14	24	7
REGIONALNI CENTER / TV program	0	2	0
Televizija Koper	0	1	0
Televizija Maribor	0	1	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	9	13	10
Radio Prvi	6	10	5
Val 202	1	3	2
Ars	0	0	3
Ostalo	2	0	0
MMC			
SKUPAJ	12	27	13
Novinarske vsebine	4	11	5
Uporabniške vsebine	6	15	2
Storitve	2	1	6
PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI			
SKUPAJ	1	1	0
TV Capodistria	1	0	0
MMR	0	1	0
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	43	63	50
Jezikovna kultura	7	10	6
Oglaševanje	1	3	5
Dostopnost in prilagojeni programi	1	7	9
RTV prispevek	3	1	3
Tehnične zadeve	5	6	4
RTV SLO - splošno	10	11	2
Varuhinja	2	1	1
Ostalo	1	2	7
Zavrnjena obravnava	13	22	13
VSI ODZIVI	146	240	185

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	146
Pritožba	57
Mnenje	49
Vprašanje	15
Pohvala	5
Pobuda	7
Zavrjneno	13

SKUPAJ	146
Elektronska pošta	95
Spletni obrazec	21
Pismo	0
Telefon	30

